Масса а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

# СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз • ШИНАРА, 7 декабрь 1976 шу. • № 147 (5658). • Мах 2 кеп.

Контрольный экземпляр

## СОВЕТИЙ НИЗИ ЛОАРХIАМИ АЙБЕ

Вай парте хадданза йоакхо ю Советий лоархIам айбара, цун демократически лардаш дIахо дегIайоалаяра. Цу хьакъехьа боккха маIан дола паччахьалкхен экташ тIанийяьй укх тIеххьарча шерашка: районни, городской, юртийи поселковии Советий болх дIахо тоабарах дола КПСС ЦК соцамаш, депутатий статусах дола Закон. Цар ерригача Советий бокъонаш шерйир, материальни база чIоагIйир, депутатий, советски органий балха боарам дикка айбир.

Цунга хьежжа тIа-тIа дикагIа вIаштIехьбоаккхаш лелабу дуккхача районни, городской, юртий, поселковии, станичнии Советаша шоаш наха юкъе беш бола организаторскии массовии болх. Дуккханахьа хIанз сессеш дикагIа кийчъе а чакхъяха а баьннаб. Цига дувца уттаду экономикен культурен дегIайоалаярца дувзаденна керттера дешаш. Цу даькъе дика опыт Iоаяьй къахьегамхой депутатий Заводской районни Совето. Сессионни болх тоабарца, депутатий хьинар айдарца дуккха хьалха визкъала хийтта гIулакхаш бокъалгахьа даха аьттув баьннаб районе.

Укх шера республика кхашкара дика хьувкъам чуйицар. Из толам боаккхача доккха дакъа лаьцад юрта Советаша, цар депутаташа. Харжархоша тийнна накаваш кхоачаш а деш шоай юрташ эргайоахаш тоаяра маьхера гIулакхаш чакхдаьхад дуккхача моттигашка. Боахамен социально-культурнии дешаш чакхдоахача дуккха дика хIамаш карагIдийннад укх тIеххьарча хана Урус-Мартановски района Гойски, Гудермесски района Суворов-Юртовски, Шелковской района, Старо-Щедрински станичнии, Назрановски района Долакха-Юртарча Советашта. Республика моттигерча Советашка хIанз вIашагIъеллай 1147 массазара комисси. Цига чувоагIа 7418 депутат е берригнех 80 процент. ДIадахача шера цар юкъарчал доацаш дакъа а лоацаш кийч а даьд, дийца а дийцад сессешка боахам хьалбарцеи культура дегIайоалаярцен дувзаденна 1620 дош, хIаьта исполкомий заседанешка — 2230.

ХIанз республика производства тайп-тайпарча участкашка болх беш я бIаь депутатски группеи шиъ бIаь совгIа пости. Цар боахама кулгалхошта холуш дола новкъостал ду планаши социалистически декхараши кхоачашдеча.

Дуккхача районни а юртий а Советий балха практике лерттIа пайда ийбу укх тIеххьарча хана къаьсткъаьстача деша хьакъехьа еча депутатий запросех. Депутаташта шоай бокъонаши харжархошта хьалхашдара декхараши дикагIа дIадовзийтара «Депутата денош» чакхдоах, совещанеш-семинараш ю, советски актива школаш вIашагIъехк.

Шоаш беча балхах лаьца каст-кастагIа наха хьалхашка отчеташ тела баьннаб депутаташ, из шоаш деча хана шоай Совета балха гIулакхаш мишта лел дIахойташ хоамаш а ду цар.

Цу дерригне Советий, цар депутатий нахацара бувзам чIоагIбу, цар хьинар лакхду, тIаккха цох тийша ма дий моллагIча советски органа балха толам балар, харжархой тешам цар боа ца бар.

Из ишта дале а республике йолаш я шоай балха декхараш ледара кхоачашдеш, депутатий хьинар лоаггIача тайпара ай ца деш, харжархой наказаш, цар хьашташ кхоачашдара лерттIа йоакхо еш йоаца юрта Советаш. Царех лархIа йоагIа Грозненски района Кен-Юртовски, Сунженски района Мужечара, Шаьла района Автурински, Назрановски района Пхьилекъонгий Юрта Советаш, дуккха кхыяраш. Организационно-массови болх ледара латт укхаза, хайра хIама дац лакхе латтача органий а хIаьта иштта шоаш тIанийю а решенеш кхоачашъяра, общественни самодеятельноста организацеша шоай болх тесса лелабу.

КПСС XXV съезда решенеш ларде а лувцаш, Советаш декхарийла я экономикен культурен дIахо дегIайоалаяра чIоагIагIа влияни е, наха эша товараш дукхагIа арахецилга Iалашде, городаш, юрташ эргайоахаш тоаяра хадданза йоакхо е, халкъа образоване, унахцIено лораяра, торговле, общественни кхачани наха бытови гIулакхаш дарен, общественни порядок чIоагIъяра дешаш хано дIа ма-деххара вIаштIехьдаха. ХIаьта советски органаша беча балха мах бе боагIа цар боахама гIулакхаш вIаштIехьдахарга, харжархой наказаш кхоачашдарга, бахача наьха вахара хьалаш тоадарга хьежжа.

Парте горкомаша, райкомаша Советашта кулгалделга дIахо йодача хана кхы а тоаде деза. Цар балха гIулакхаш пленумашка, бюрошка каст-каста дувцаш долча, гIулакхах дика кайоала нах советски органашка балха хьежабеча Советий гIулакхаш дикагIа лел, цар денал айлу.

Городскойи районнии Советий исполкомаша дукхагIа новкъостал лоаттаде деза шоашта карарча Советашта организационно-массови болх вIаштIехьбоахача, даим царна эшаш дола практически новкъостал а лоаттадеш.

Вай политически система дIахо дегIайоалаелга, демократи шеръелга вай эггара хьалха кхетаду паччахьалкхен доал деча органашка къахьегамхой дукхагIа юкъеозар санна. Городской, районии, юртий Советаша де мел эшар де деза массазарча комиссей, депутатски постий, общественни самодеятельноста органий болх тоабара, хIара депутата, активиста хьинар айдара.

Укх деношка НГIАССР Лакхехьарча Совета сессе йийца а йийца чIоагIъяьй кердача пятилеткаиеи 1977 шеран лаьрхIа плани бюджети. Шеко яц, паччахьалкхен рузкъа хьаькъалца пайда а эцаш 1976—1980 шерашка республика къахьегамхой хьал-торо кхы а айяра советски органаша, депутаташа кхы а хьинарегIа къахьегаргйиларах.

### НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-е гIОЛЛА РСФСР РАЙОНИЙ (ГОРОДИЙ) ХАЛКЪА СУДИЙ ХАЛКЪА ЗАСЕДАТЕЛАШ ХАРЖАРА ХЬАКЪЕХЬА ЙОЛЧА ХАНАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«РСФСР районий (городий) халкъа судаш харжара хьакъехьарча Положене» 70 статьяга хьежжаи 1976 шера 12 ноябрерча «РСФСР районий (городий) халкъа судий халкъа заседателаш харжара, хьакъехьа» болча РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжаи Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нохч-ГIалгIай АССР-е гIолла РСФСР районий (городий) халкъа судий халкъа заседателаш харжара ха оттае 1977 шера 15 январе дениз 15 феврале кхаччалца.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 1 декабрь, 1976 шу.

## КПСС Центральни Комитете, СССР Лакхехьарча Совета Президиуме, СССР Министрий Совете

КПСС ЦК Политбюрос, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето 1976 шера 25—26 ноябре Бухаресте хиннача Варшавски Договора пачхьалкхенийдоакъошхой Политически консультативни комитета совещане балхах болча КПСС ЦК Генеральни секретарь нов. Л. И. Брежнев керте латтача советски делегаце хоамага ла а дийгIа хьаккхайкаду совещане итогашта шоаш раьза хилар, бизза къоабалбу советски делегаце цига баь болх.

Политически консультативни комитета аргIанарча совещане шIаькха а хьахьекхар Европе машари кхерамзлен чIоагIъяра, кхоххам кIаьдбар кIоаргдара, тайп-тайпара общественни строй йола пачхьалкхенаш машаре цхьана яхара принципаш чIоагIъяра тIаберзабаь вIаши барт баь никъ дIахо бахьа лоIам болаш Варшавски Договора пачхьалкхенаш-доакъошхой хилар. Бухаресте тIанийца деклараци лоархIаме политически документ да. Цу тIа кIоаргга анализ яьй дунен халкъашта юкъерча хьала, хьахьекхад кхоххам кIаьдбара лоаттабеча къовсаме карагIдьннараши цу наькъа тIа латта духьаленаци, халкъий овлан тIарча хьашташа дIадехарашца йоагIаш йола керда йоккхий инициативаш хьалха яьхай.

КПСС ЦК Политбюрос, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето белгалбоаккх герзашца кийчлулга сихдар соцадаран герз Iодилларга довларан де дезар кхы тIехьа ца тетташ данза даргдац аьнна йола декларацe положени принципиальни лоархIам болаш хилар. Дувцар да уж къоастаярах адамлен кхоане тийша йолча хIанзарча дунен халкъашта юкъера эггара сагогагIа йолча проблемаех.

Советски Союзон кхыча социалистически мехкашен герз Iодилларен дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбарен дешай хьакъехьа ВIашагIкхийттача Къамий Организаце дIачуенна, Европа коммунистическии болхлойи партей Берлински конференце хьалха яьха хаьдда йола предложенеш хьаллацарца цхьана, Варшавски Договора пачхьалкхений - доакъошхой Политически консультативни комитето йолаьй европаюкъарча совещане дакъа лоацаш хиннача ерригача пачхьалкхенаша цхьанне шоллагIчоа духьала ядерни герз доакккхаргдац аьна Договор де предложени. Из предложени чакхъяккхаро шеко йоацаш доккха хIама дергдар ядерни тIема кхерам мелбара, дунен халкъашта юкъера дерригa политически хьал тоадара.

КПСС ЦК Политбюрос, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето белгалду, европаюкъара совещани е аьнна инициатива хьалха яьккхача Варшавски Договора пачхьалкхенаша-доакъошхоша «Хельсинке» [illegible] ТIеххьарча акта тIа ма-яххара тIагIерттан леррагIен гIулакхаш чакхдоахаш хилар, ерригача европейски пачхьалкхенашта юкъе цхьатарра бокъо йола политически, экономически, культурни гIулакхаш вIаши цхьана леладара дешашта керда инициативаш хьалха йоахащ хилар.

Исторически опыто хьахьекхад, социалистически содружества мехкаша массе а оагIорахьара вIаши цхьана леладу вежарашха дола гIулакхаш цар къамани интернациональнии декхараш къестадеча, революционни карагIдьннараш лорадеча, халкъий машари кхерамзлен бахьан лоаттабеча къовсаме низ бола хIама а хинна дIаэтталга. Цунца дувзаденна КПСС ЦК Политбюрос, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето белгалбу дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка пайда дукхагIа баргбола хIамаш вIаши цхьана леладар шерде деза аьнна деклараце тIара положени боккха принципиальни лоархIам болаш хилар, цунна гIулакх дергда кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий комитети вIашагIтеха секретариати хьаяро; политически бувзамаш кIоаргдаро, цунца цхьана парламентареши общественни викалаши консультацеш яра вIашагIбеттабалоро; вIаши еш йола информаци шерьярон социализми коммунизми хьалъяра опыт дIаюха яларон; Комплесни программа йиззагIа кхоачашъярен Экономически ВIаши гIо дара Совета ХХХ сессе решенеш кхоачашъярен духьа шин оагIорахьара а дукккхача оагIошкахьара а экономически гIулакхаш вIаши цхьана леладар дегIадоаладаро, культура даькъе вIаши цхьана леладу гIулакхаш чIоагIдаро, пачхьалкхени общественнии организацеш, къахьегама коллективаш, гражданаш вIаши бувзабенна хилар могадеш хьаллацаро.

КПСС ЦК Политбюрос, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето иштта белгалду, дерригача социалистически мехкий солидарность чIоагIъе лоIам болаш Варшавски Договора пачхьалкхенаш - доакъошхой ба аьнна деклараце тIа оттадаьр принципиальни лоархIам болаш долга, белгалдоаккх дунен халкъашта юкъерча коммунистическии къаман-кортамукъалени боламца, демократе, къам шийн лоIамагIа хилара, социальни прогресса дерригача низашца вIаши цхьана гIулакхаш леладелга лоархIаме хилар.

Политически консультативни комитето хьалха яьха лоархIаме инициативаш йизза йоагIаш я машаран дунен халкъашта юкъе вIаши цхьана гIулакхаш леладаран тIехьа, халкъий паргIато, шоай лоIамагIа хилара тIехьа дIахо къовсам лоаттабара программаца. Советски Союзо вежарашха долча мехкашца барта а йолаш дIахо йодача хана а шийгара доагIа дакъа хьоргда исторически лоархIам болча цу гIулакха юкъе.

Варшавски Договора пачхьалкхений-доакъошхой Политически консультативни комитета аргIанарча совещане итогашта, тIанийцача решенеша, шеко йоацаш, беркате воздействи ергья Европе а дерригача дунен тIа а дерригa хьал дегIадоаладара, дунен халкъашта юкъера кхоххам мелбара, «шийлача тIемах» юхедисараш дизза дIадахара, машар чIоагIбара, дунен халкъашта юкъе вIаши цхьана леладу гIулакхаш дегIадоаладара тIехьа лоаттабеча къовсама керда низ лургба.

## Техника — кийчон мугIаре

«Атагинский» совхоза механизатораша къоабалдаь аьлларцар Урус - Мартановски района механизатораша дIадоладаь дика гIулакх. Цар санна техника дика тоаеш кийчъе лаьрхIа къа а хьег.

Тахан кийча а йолаш дIаоттаяьй бархI трактор. Ерригача йиълагIча квартала планагIа тоае езар 18 трактор я.

Ший балхах дика кайоалаш ва совхоза мехмастерске къаьна токарь Цицаев Имран. Из рационализатор ва. Дуккха рацпредложенеш еннай цо. Ший балха говзал Имрана дIахьийхай комсомольца Ахмадов Джалаудина. Джалаудин а ва дика болхло лоархIаш. Шоайла цхьоагIо йолаш ба уж.

Дикача оагIорахьара вовзаш ва цу совхозе болх беш вола моторист Татаев Ваха. Лаьтта оахача, ялат дIадувчеи чуэпачен — массанахьа дакъа лоацаш хул из. Укх аьхки цо чуийкар 6500 центнер гаргга ялат. ХIанз из двигателаш тоаеш ва.

Кулгах массехк говзал йоаллаш ва Умаров Iаддал-Хьамид. Из ва аьшкапхьар а, цIаста пхьар а, жестянщик а вулканизаторщик а. Шийгара новкъостал эшаш хьатIаьена саг гIулакх ца деш дIавахийтац цо.

Л. РУДСКИЙ.

СУРТА ТIА: «Атагинский» совхоза слесараш Б. Мусаеви Б. Исакови юртбоахама техника тоаеш ба.

Автора сурт.

## Оаха доккхал ду

Тхона, г. Назранерча ремонтно-гIишлошъеча управлене болхлошта, дика гуш да вай партеи паччахьалкхенои дунен халкъашта юкъера машар чIоагIбара чакхдоаха гIулакхаш. Цу даькъе дагара далац укх тIеххьарча хана КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев Югославе, Румыне ваха хилар, вайцига социалистически а кхыча а мехкий кулгалхой тIанийбаь хилар.

Цу дерригне тха, къахьегача наьха, кхоане сийрда хургхиларах бола тешам кхы а чIоагIбу. Цунца цхьана дицлац тхона вай Даьхе низ болаш, социалистически мехкаш цхьа барт болаш ца хуле машара гIулакх дохаде гIерта гIоэараш хIанз а дIадаланза хилар. Оаха иштта доккхал ду цу хьакъехьа Советски Союзо а социалистически мехкаша а мелал ца гойтарал совгIа машар лорабара даькъе даим шоашкара хьоккхам гойташ хиларах. Цун дола тешал да укх денош г. Бухаресте Политически консультативни комитета совещане гулбеннача Варшавски Договора доакъашхоша цхьанне шоллагIчоа духьала герз юкъедоаккхарг ца хиларах дола декхар тIаэца аьнна ерригача пачхьалкхенашта предложени еIна хилар.

М. Гадаборщев, РСУ мастер.

## МАШИНАШЪЕРИЙ ДОШ

КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленуме нов. Л. И. Брежнева даьча къамаьло кхы а чIоагIагIа болх бе дог айдир «Красный молот» завода болхлой. Итташ болча политинформатораша, пропагандисташа, агитаторашa царна дIайовзийтар доклад; цу тIара йоагIа выводаши положенеши. хIаьта иштта СССР Лакхехьарча Совета сессе материалаш.

Цу хьакъехьа ладувгIа дог доагIа беседаш хилар чон лоаладеча, мехкдаьтта аппаратура котельщикий цехашка.

— ЧIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар аз новкъоста Л. И. Брежнева цу Пленуме даьча къамаьлага, — йоах котельщикий бригадира Н. Рыженкова. — Цул тIехьагIа газета тIа а дийшар аз из. Оаха арахеца продукци чIоагIа эшаш а цудухьа хIара тха болхлочоа боккха бехктокхам тIабожаш а я. Цудухьа, нов. Брежнева маьлара, производства эффективности продукце дикали лакхъелга эггара хьалха тхона доагIаш да. Оаха тхоай задане дика а ханнахьа а кхоачашъярах тийша да мехка дуккхача промышленни предприятей коллективаша шоай планаш кхоачашъелга, тIехьа тIайоагIача хана цар болх лерттIа дIагIолга.

Республика лакхехьарча органа халкъа викала Н. Рыженкова уйлаш хьаллоац цу йоккхача предприяте болхлоша. Укх шера 10 бетта планал совгIа реализаци яь продукци 204 эзар сом маьха хилар. Из хул 1976 шера тIанийчача социалистически декхарех йоагIачул шозза дукхагIа.

ХIара ди массаза доал лакхлу производственнии творчески болх. Красномолотовцаша кийчъяь рационализаторски предложенеш производствана юкъейоалаярах 307 эзар сом гарга пайда баьлар. Из хул соахка цу хана хинначул шозза дукхагIа.

КПСС XXV съезда исторически решенеш толамца кхоачашъяра беррига шоай низ оарцагIбаьккха къахьег «Красный молот» завода болхлоша, эггара хьалхарча аргIана коммунисташа а хьегаш. Цох лаьца дар дукха ха йоацаш заводе хиннача политинформаторий, пропагандистий, агитаторий семинаре парткома секретара заместителa Л. В. Кончаковас даь къамаьл.

П. ПОПОВ.

## СВЕКЛАШ ЛЕЛАЕРИЙ ТОЛАМАШ

ИттлагIча пятилетка хьалхара шу беркате хиннад Малгобекски района «Ингушский» яхача комсий совхоза свеклаш лелаерашта. План 1800 тонни социалистически декхар 1900 тонни йолаш, таханарча денга паччахьалкхенга цар дIаденнад 2000 тонн мерза овлаш.

Къаьстта дика къахьийгад укх шера гектарникаша Гелисханов Халата, Цечоева Лемкас, Кортоева Маржана, Цокиева Муамната, Цечоева Фирдовса. Царех хIаране шоай гектара тIара юкъера лаьрхIача 460—500 центнер свеклаш чуенай, план 180 центнер йолаш.

М. РАШИДОВ.

## СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

1976 шера 26 ноябрерча РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума УказагIа советски торговле даькъе доккхий гIулакхаш карагIдуларах новкъосташта Арсамбаев Магомед Исмаиловича — ресторанийи кафей треста директора, Тющикова Вера Ивановнана — Грозненски универмага секце заведующена РСФСР торговле заслуженни болхло яха сийлен цIи еннай.

## КПСС ЦК Политбюро

### НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА РУМЫНСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКЕ ЯЬЧА ДОТТАГIЛЕН ВИЗИТА ИТОГЕХ

КПСС ЦК Политбюрос, КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев доттагIлен визитаца Румыне Социалистически Республике 22—24 ноябре хиларах хьахиннарашка хьежа а хьежа, боккха мах бу РКП Генеральни секретараца, СРР Президентаца новкъост Н. Чаушескуцен румынски кхыча кулгалхошцен цо яьча переговорий лоархIама. КПСС-и РКП-и Советски Союзаи Румыненеи юкъе вIаши цхьана леладу гIулакхаши вежарашха дола доттагIали дIахо дегIадоаладарах яьча заявлене.

1970 шера доттагIалах, вIаши цхьана гIулакхаш леладарах, вIаши гIо дарах даьча Договорен цу тIа белгалдаьча дерхIарийн принципийн ларда тIа советско-румынски отношенеш кIоаргъярен масса а оагIорахьара дегIайоалаярен шерра йIаьххача хана йола программа я. Советски Союзаи Румыненеи юкъе леладу бувзамаш шинна оагIон ларда тIа а Варшавски Договора Организацен Экономически ВIаши гIо дара Советеи гома чу а тайп-тайпара доакъошка кIоаргдара перспективни лостамаш белгалдеш, советскии румынскии халкъашта юкъе вIаши цхьана традиционни вежарашха леладу гIулакхаш дIахо дахьара керда наькъаш хьадел цу заявлене, экономически бувзамаш хьалда шерданза, производственни кооперации специализации сихха дегIайоалаянза яргйоацилга хьагойт.

КПСС ЦК Политбюрос къаьстта белгалду, КПСС-и аьнна РКП-и дIа-юха леладу гIулакхаш марксизма-ленинизма, цхьатарра бокъонаш хилара вIаши тешаши сий деши хилара принципий ларда тIа дIахо шердара чакхдаха лерхIача гIулакхий боккха лоархIам хилар. Партей Центральни Комитеташта, моттигерча партийни организацешта, партийни Iилма-тохкама централита, массови информаце средствашта юкъера беркате бувзамаш шийна чулоаца уж дIа-юха леладу гIулакхаш керттера лоархIам болаш да советско-румынски вIаши цхьана леладу гIулакхаш кIоаргдара.

КПСС ЦК Политбюрос дика а хеташ белгалду шинна а мехко арахьара де лерхIар цаI долга. Из хьагойт социалистически кхыча мехкашца цхьана СССР-и СРР-и чIоагIа машари дунен халкъашта юкъера кхерамзлен бахьан, герзашца кийчлулга сихдара духьала, дерригa халкъаш паргIата, шоай лоIамагIа долаш дегIахара дIаяккха йиш йоаца бокъонаш бахьан цхьана лоаттабеча къовсамо.

КПСС ЦК Политбюро лерхI, нов. Л. И. Брежнев Румыне волаш баь барт лерригIа вахаре чакхбаккхаро советско-румынски отношенеш кхы а лакхагIча боарамга йоахаргья, советскии румынскии халкъий хьашташа а социализма мехкий кхотадалари цхьоагIон дIахо чIоагIъяра, цар вIаши барт а баь лелаеча политика дунен халкъашта юкъера гIулакхаш лелара еш йола влияни чIоагIъяра хьашташта гIулакх дергда.

### НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СУДА СОСТАВЕ ХУВЦАМАШ ДАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА

СОЦАМ

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето **соцам бу:**

Кхыча балха тIа йодаш хиларца дувзаденна Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Суда члена декхарех нов. **Рязанцова** Галина Григорьевна мукъаяьлийта.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Суда членалла нов. **Вачнадзе** Тамара Георгиевна харжа.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 30 ноябрь, 1976 шу.

### НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ КХАЛНАЬХА КЪАХЬЕГАМЕИ БЫТЕИ, НАНАЛИ БЕРАЛИ ЛОРАДАРА ДЕШАШТА ЙОЛА МАССАЗАРА КОМИССИ ВIАШАГIЙОЛЛАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА

СОЦАМ

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето **соцам бу:**

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете кхалнаьха къахьегамеи бытеи, нанали берали лорадара дешашта йола массазара комисси вIашагIйолла.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 30 ноябрь, 1976 шу.

### НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ КХАЛНАЬХА КЪАХЬЕГАМЕИ БЫТЕИ, НАНАЛИ БЕРАЛИ ЛОРАДАРА ДЕШАШТА ЙОЛА МАССАЗАРА КОМИССИ ХАРЖАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА

СОЦАМ

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето **соцам бу:**

1. Кхалнаьха къахьегамеи бытеи, нанали берали лорадара дешашта йола комисси 11 саг юкъе а волаш вIашагIйолла.

2. Кхалнаьха къахьегамеи бытеи, нанали берали лорадара дешашта йола комисси харжа укх депутатий составе:

Комиссе председатель

**Висаригова** Татьяна Магомедовна — Урус-Мартановски района № 137 йолча Зареченски хоржамий округера депутат.

КОМИССЕ ЧЛЕНАШ

**Вахаев** Рамазан Висаевич — г. Грозерча Октябрьски района № 37 йолча Новопромысловски хоржамий округера депутат.

**Газимиева** Умu — Шалински района № 147 йолча Майртупски хоржамий округера депутат.

**Дахкильгова** Мажита Лемка — Назрановски района № 100 йолча Назрановско-Заводской хоржамий округера депутат.

**Дудуркаева** Камета Ахмадовна — Грозненски района № 71 йолча Правобережни хоржамий округера депутат.

**Исаев** Завалу Майрбекович — Советски района № 121 йолча Советски хоржамий округера депутат.

**Пиунов** Василий Афанасьевич — Старопромысловски района № 46 йолча Катаямовски хоржамий округера депутат.

**Тепсуркаев** Мовлат Шамсудинович — Ачхой-Мартановски района № 59 йолча Новосельски хоржамий округера депутат.

**Шадиев** Сулейма Баматгири — Сунженски района № 129 йолча Серноводски хоржамий округера депутат.

**Шатов** Роман Николаевич — г. Гудермеса № 79 йолча Деповски хоржамий округера депутат.

**Ясинецкая** Людмила Петровна — Сунженски района № 125 йолча Красноармейски хоржамий округера депутат.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 30 ноябрь, 1976 шу.

*Парте дош-наьха дегашка*

# ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕШ

КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленума решенеша, цига новкъоста Леонид Ильич Брежнева даьча къамаьло керда толамаш дахара дегаш ураоттадаь ба тха берригa болхлой. Партийни, болхлой собранешка а иштта хIара денна беча кхетама балхаца а парте къоабалъеш тIайицача иттлагIча пятилетка план кхоачашъяра лоаттабеча къовсаме хIара коммуниста, коллективерча хIара члена ши-ший моттиг дIайовзийта гIерт тхо.

Шу доладелча денз продукци арахецарен цунна реализаци ярен заданеш кхоачашъярга довла 10 бутт чакхбоалаш мара вIаштIехьдаьннадац тха фабрика коллектива.

ТоланагIа къахьегарех я тха Ачалкхерен Джайрахьарен филиалаш. Фабрико арахецача ерригнех 100 — 110 эзар изцели филиалаша арахецаш я. Ди-тIехьа алсамбувл нормаш кхоачашъеш бола швеяш. ХIанз 320 дIаккхьачаб уж. Январь — апрель бетташка 75 саг мара ца хиннача метте октябрь бетта 158 дIакхоачаш дукхагIа хилар производстве хьалхле лелаераш. Царех я швеяш Сагова Хьалимат, Сакалова Миновси, вязальщица Дарсигова Диба, контролер Резенкова Евдокия, дуккха а кхыбараш.

Цу тайппара хоалуш дегIадоагIаш да фабрика балха гIулакхаш а. Дале а КПСС ЦК октябрьски Пленумо дIадехаращца дистача кIезига да карагIдаьннараш. ДикагIа бе беза ♦ болх. Кхоачамбоацараш хIанз а дукха да тха фабрике, парте XXV съездей октябрьски Пленумей решенеша дIадеххача тайпара кхоачамех пайда эца Iомаденнадац тхо. Укх шера дIабахача 10 бетта лакхденнад товарни продукцега дIадодар, дукха балха ха зехьа йоаю, лерттIа пайда эцац оборудованех, геттара лоха квалификаци йолаш ба дукхагIа эшача профессех бола болхлой. Цудухьа царех дуккхачар кхоачашъяц шоай балха нормаш. Нийса яр, бархI шера производства проектни мощность оаха кара ца ерзаярца, болхлой дукха дIабуварцей хьайибарцен, кхыча кхоачамбоацаращцен дувзаденна КПСС обкома пленуме тхона яь критика.

Тхоай деррига кхоачамбоацараш дика гу тхона. Уж цIендаь дIадахара, коллектива гIулакхаш товдара фабрика администраци, партбюро, профсоюза комитет, берригa коммунисташ низ тIабахийта къахьегаш ба укх тIеххьарча хана. Башха доккха деце а кIезиг-дукха хIамаш карагI а даьннад хIанзле.

ХIанз болхлошна беш бола кхетама болх тоабе гIерташ шоай хур-могар деш ба фабрика берригa кулгалхой, партбюро, фабрични комитета членаш, комсомола бохктокхаме болхлой. Оаха болхлой собранеш конвейерашка, сменашка, цехашка, къаьст-къаьсттача болхлошца бувзам лелабарца йовза гIерт хIара коллектива члена уйла лакхбу производства юкъерча авеной командирий — бригадирий, мастерий, технологий, инженерий лоархIам. Цунца цхьана дегIабоалабу хIара эIамигача а йоккхача а участкерча гIулакхий хьалех бола цар бохктокхам, чIоагIбу тIадиллар лерттIа хIаранс кхоачашдара тIехьа лоаттабу тIахьожам.

Производства эффективность лакхъелга — из фабрика коммунистий керттера декхар да. Укх деношка КПСС ЦК октябрьски Пленума решенеша дувзаш къахьегама овсарле лакхъяра, арахеца продукци дикагIа хилийтара тIаерзаяь йола социалистически яхь шерра яржаш я фабрика коллектива юкъе. Пленума материалаш йовзийташ 26 агитатор, 18 политинформатор, 12 лектор ва фабрика цехашка, бригадашка.

Къахьегама доккхий толамаш доах баркъаш тегача цеха Олигова Яха, Титкова Мария бригадираш болча № 6, № 1 йолча конвейерашкарча болхлоша. Арахецача ерригача продукцех 48 процент хила дезача метта 68—75 процент баркъаш цхьоалагIча сортах тега вIаштIехьдоал цар. Укхаза хIара сменах шишша норма кхоачашъю швеяша Бархановa Долатхана, Куркиева Асьета, Султыгова Розас, кхычар.

Бакъдар аьлча, фабрика а иштта Назранерча кхыча предприятей а болх лерттIа дIабахара новкъарло еш дукха хIамаш нийслу тха хIара деннарча къахьегаме. Царех да город Назране а иштта юрташка баха а болхлой хан-ханнахьа хьакхувларгболаши цIаккхувларгболаши графиках лелаш автобусаш ца тоьилга. Каст-каста хий доацаш моттигаш хул фабрике. ТIаккха болх юкъагIбус. Фабрике меттел ерригача городе а вIаштIехьдаьккхадац из гIулакх.

**Б. ГАГИЕВ,**
**Назрановски трикотажни фабрика партбюро секретарь.**

---

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера плани тIайица социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй Октябрьски консерви завода цехий, участкай, смений коллективаша. КПСС ЦК октябрьски Пленума решенеша дегаш гIоздаьхача цар толамца кхоачаши тIеххоачаши ду укх шера шоаш тIайица доккхий социалистически декхараш. Продукци маьхала яккхара итт бетта план 105,2 процент кхоачаш а еш, планал совгIа завода болхлоша маьхала яьккхай 47 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. Консерваш арахецара паччахьалкхен план 104,9 процент кхоачашъяьй цар. Планал совгIа арахийцай 326 эзар условни банка консерваш. Уж къахьегама толамаш тIа-тIа тоадеш къахьег завода коллективо укх бетта. Цудухьа хIаналехьа дикка тIеххоачашъяьй цо товарни продукци арахецарен из маьхала яккхарен цхьайтта бетта план.

Уж къахьегама толамаш дахара доккха новкъостал дир укх шера октябрь бетта хьа а йийлла заводе болх бе йолаенача Iажах сок йоаккхача керда цехо. БархIлагIча октябре болх бе йолаеннача цу цеха коллективо 504,5 тонн сок яьккхай 16 ноябрга кхачалехьа. Цох 135 тонн сок кийчъяьй ассетически консервировани а еш, вож юхе мел йисар ГОСТ-а дIа ма-деххара боацача Iажах яккхарах чхьагIар даккхара дIайохийташ я. Цхьан шера 1920 тонн тайпара сокаш арахеца низ кхоачаш я керда цех. Из хьаеллача, наладочни балхаш деча, ритмично цунга болх байтара йола организационно-технически мероприятеш чакхйоахача хьинаре къахьийгад завода керттерча инженера Омелин Сергей Александровича, «Консервплодоовощ» объединене контрольно-измерительни приборий инженера Байбаков Павел Тимофеевича, киповцаша Анкудинов Виктор Николаевича, Петриченко Олег Михайловича, кхы дуккхачар а.

Кердача цехе арахеца продукци дикагIа, дукхагIа, даргIа хилийтара тIагIертта къовсам а лоаттабеш хIанзлехьа шера план кхоачашъяь дукха болхлой ба цига. Царех я бригадир Долженникова Вера Михайловна, болхло Садаева Хьади, оператор Ибрагимова Хьулимат, Микробиолог Дмитриева Надежда Ивановна, кхыбараш. Кийчъяь дIайохийтача продукцена юкъе цхьаккха тайпа ший бехкагIа брак нийсъялийтац Куркиева Эльмарзий Фатима керте латтача заводской лабораторе коллективо.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) кийчъяьча сокаца дрожжеви клеткаш йий хьожаш ба лабораторе заведующи Ф. Куркиеваи микробиолог Н. Дмитриеваи.

**И. ПЛИЕВА сурт.**

---

**Московски область.** Эффективности продукие дикали лакхъяра тIехьа лоаттабеча къовсаме доккхий толамаш доах еза-йоккха станокаш хьаеча Коломенски завода коллективо. Предприятерча ши эзар гаргга болча болхлошкара эгара хьалха дIахьоккхаше дIаэц продукци. ХIара кхоалагIа йолча станока паччахьалкхен дикала Знак тел. Станкостроителий, нийсен тешаме болх беш йола продукци дIаухийт дуней 40 мехка.

Предприяте сварка отдела болхлоша Украински ССР Е. О. Патона цIерагIча Iилмай Академе Киевски электросварка института специалисташца цхьана кийчъяьй йоккха экономически эффект луш йола электрошлаковни литьяй методах болата заготовкаш кийчъяра йола керда принцип. Заводе металлургически машиностроене ВНИИ проекта-На хьаяьй паччахьалкхен дикала Знак ейна йола пресс П5650.

СУРТА ТIА: Социалистически Къахьегама Турпал, завода хьехамчий Совета председатель А. И. Федосеев (аьттехьарвар) къамаьл деш латт къонача болхлошца слесарашца-сборщикашца М. П. Горбунцевцей А. М. Фоламиицей.

**В. ВЕЛИЖАНИНА сурт.**
**ТАСС фотохроника.**

---

# ВIАШИ БАРТА ХИЛЧА...

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера плани гIанийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй Нохч-ГIалгIай транспортни управленена чуйоагIача автоколонна-1572 яхача пассажирски автотранспортни предприяте болхлоша. Цхьа дезал санна укказа къахьегаш ба дуккхача къамех бола нах. Царех хIаравар ше къахьегаш волча предприяте коллективах дог лазаш, цун сий лакха лоаттадара тIагIертта къовсам лоаттабеш ва.

Дуьххьал производственни гIулакхашта тIехьа барта хиларал совгIа шоашта юкъерча моллагIча сага хало тIаккхаьчача е дика деча цунна долча новкъостала цхьоагIо йолаш тIаотт берригаш. Масала, предприяте сийлен ветеран Фролов Николай Васильевич, водитель Алудов, кхыбараш доккха во тIаккхаьчача цхьаь битанзар новкъосташа.

Предприяте моллагIа керда техника кхаьчача из водителашта хьожаяра гIулакх дика нийсхо еш чакхдоакхх автоколонна кулгалхой, партийнни профсоюзни организацей викалаш, автоотрядий, бригадай кулгалхой юкъе болча комиссе. Дуккхача хана денз хьинаре къахьегаш, башха-дика толамаш доахаш, къахьегамен финансовни дисциплина телхаца еш бараштa хьалхарча аргIагIа хьожаю керда хьакхаьча транспорт.

Барт-цхьоагIо йолча болхлоша цIаккха дицлургдоацаш ловцаш доахаш, деза совгIат делий накъабоах пенсе болхараш. Дукха ха йоаццаш иштта безбаь накъабаьхар къахьегамен тIемен ветеранаш Хараев Салман, Накаев Саид-Ами, Садыков Ахьъяд, кхыбараш.

Къахьегама ветераний чIоагIа сий ду укхаза. Укх шера ЦхьоалагIча мая ткъаь шерал совгIа цхьан предприяте къахьийгараштa елар «предприяте сийлен ветеран» яха цIи, хIаранена 50 сом ахчан премеи, сийлен грамоташ. ХIаьта пхийтта шерагара ткъаь шерага кхаччалца болх баьчарна къахьегама ветеран яха цIераш а луш, хIаранена 30 сом ахчан премеи шоай цIераш тIалатта пхьарсах доахкаду сахьаташи делар. «Предприяте сийлен ветеран» яха цIераш еннарех бар Фролов Николай, Тихонов Николай, Уланкина Галина. ХIаьта къахьегама ветеран яха цIераш еннараштa юкъе бар автоотряда начальник Мальсагов Башир, водителаш Хасаров Асланбек, Батюков Владимир, Кадымагомаев Дени, кхы дуккха бараш а.

Ткъаьх хьехамча ва цу предприяте хаддаза шоай опыт дIалуш, социалистически яхье тIехьабусараш хьалхалаттачарна тIаккхебара эшаш дола новкъостал деш, водителашта юкъе кхетама болх беш. Царех ба водителаш Кадымагомаев Дени, Дузаев Дара, Радченко Анатолий, Хасаров Асланбек, Ракитянский Прокофий, медик Магомадов Рамзан, кхыбараш. Шоай сий, иштта автоколонна сий лакха лоаттадара, коллектив барт-цхьоагIо йолаш хилийтара тIехьа дукха балхаш ду цар. Иштта хиларах массане лоархIаши сий деши ба уж.

Къахьегама, производственни, финансови дисциплина телхаерашца лира къовсам лоаттабу укхаза. Укх шера август бетта Грознера Науре водача ЛАЗ-а тIарча водитела Садыков Мовлде пассажирашкара ахча хьа а ийдеш билеташ дIа ца тийшилга гучадаьлар. Юкъарча производственни совещане дийцар из гIулакх. Цун ший эгара дикагIболча новкъосташа а тIехьа дийхар кIезигагIа алапи долча ремонтни службе из балха хьожавар.

ХIаьта предприяте кулгалхоша из кхоачаш а дир. Иштта бараштa бехк баь дола дукха масалаш доаладе йиш я. Шоайла эшаш дола гIо-новкъостал дарал совгIа, дикагIйола опыт дIа-хьа яларал совгIа хIаранегара доагIаш дар хьадех цхьа барт а болаш къахьегача коллективерча водителаша.

Автоколонна-1572 коллективе дукха лекцеш еш, беседаш ю доттагIленах лаьца, иштта доттагIлен сайренаш ю, къахьегамен тIемен ветеранашца вIашагIбетталу. Цу гIулакхаша тIа-тIа чIоагIду водителашта юкъера вошал. ВIашагIа а кхийтта драмтеатрашка, кино, цирке ух. Укх шера вежарашха йолча республикашка, Каспийски форда тIа, вай республикерча хозача моттигашка экскурсе баха хиннаб уж. Цу гIулакхаша болхлоех хIаранс оамалаш дикагIа йовзийт, юкъера дог-безам совдолаш вIашка оз уж.

Иштта барт-цхьоагIо йолча коллективерча болхлоша КПСС ЦК октябрьски Пленума решенеш чIоагIа дегаш гIоздаьнна тIа а нийца хьинар кхо ца деш къахьег. ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера плани тIанийца социалистически декхарапи тIеххоачашдеш ба уж. Яь тонно-километраш лаьрхIача итт бетта план 119,5 процент кхоачашъяьй цар. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 11,9 процент тIеххоачашъяьй. Пассажираш дIа-юха бигарга дIабода мах планагIа лаьрхIачул 3,9 процент лохбаьб. Заданел совгIа укх шера паччахьалкхенна баь пайда 131 эзар сом да. Уж толамаш кхы тIа а тоадеш къахьийгад цар укх ноябрь бетта а. Цудухьа дерригача технико-экономически хьокхамий цхьайтта бетта план хIанзлехьа дикка тIеххоачашъяьй предприяте болхлоша.

**Б. КОСТОЕВ.**

---

СОВЕТАШИ ВАХАРИ

# ХАРЖАРХОЙ НАКАЗИЙ — ЦАХАДДАШ ЙОАКХО

Къахьегамхой депутатий Советашка тIеххьара хиннача хоржамашка Малгобекски район социально-культурни экономически даькъе дIахо дегIаярца дувзадена шоай депутаташта цхьадола наказаш тийлар харжархоша. Цу наказашта юкъедолх моттигера промышленности гIишлошъелгей дегIадар, района нах баха моттигаш тоаяр, бахача наха бытови, транспортни, торговле, культурни, медицински гIулакхаш делга дикагIа вIаштIехьдаккхар, кхыдараш санна дола дешаш.

Деррига а 40 наказ деннадар харжархоша XV хержача къахьегамхой депутатий Малгобекски городской Совета депутаташта. Ший ханнахьа хьагулдаьд харжархой наказаш, оттаяьй уж кхоачашдара мероприятеш, тIаккха хIара наказ йистедаккха деза хан кхоачашдергдола нахи белгал а баьха чIоагIдир укх шера 29 августа хиннача Малгобекски горсовета XV хержача шоллагIча сессе.

Харжархой наказаш кхоачашдара тIахьожам лоаттабар духьа каст-каста бахача наьха сходашкеи исполнительни комитета заседанешкеи дувц цхьадола дешаш. Масала, района нах баха моттигаш тоаяра, гази хийн диллара дешаш укх шера дийцад исполкома заседанешка. ХIаьта, укх шера 30 июле хьежар харжархоша «Малгобекски горсовета депутаташка даь наказаш кхоачашдарах» яхача дешага.

1976 шера мартен апрелеи района ерригача нах бахача пунктaшка хилар «Городе а иштта Малгобекски района юрташка а санитарни порядок лоаттаяра, нах баха моттигаш тоаяра» хьакъехьара граждании сходаш.

Харжархой наказаш кхоачашдеча дизза дакъа лоац депутаташа, массазарча комиссеша, общественнии самодеятельнии организацеша. Цар рекомендацеех исполкома заседанешка дувца уттаду харжархой наказашца дувзаденна дешаш.

Иштта массазарча планово-бюджетни комиссе председатела Е. В. Евдощенкос — «Ремонтно - гIишлошъяра участка финансово - боахама гIулакхий итогех», промышленноста йолча комиссе председатела И. Л. Гиряева — «Чечингазстрой» участко района юрташка газ чуйиллaрах», торговле комиссе председатела Б. Н. Галаева — «Торговлен юкъарча кхачани предприятей балхах», транспортен наькъаш дареи комиссе председатела Д. С. Бложкос — «Районе, наькъаш дахкара балхах»; социалистически законаши юкъара порядоки лораяра комиссе председатела В. С. Ремизова — «Корта бохабу малараш мелаpан алкоголизманеи духьалара къовсам чIоагIбарах» дола дешаш кийч а даь исполкома заседанега дувцийтар укх шера 24 феврале.

Шоай харжархой дехараши наказаши кхоачашдеш город, района юрташ тоаяра дизза дакъа лаьцар Малгобекски горсовета депутаташа. Масала. Западная яхача улицагIа лампаш оттаелга, хий дIа-хьа декъа стояк, 10 дезала газовой плиташ оттаелга вIаштIехьдаьккхар 32 хоржамий округа депутата Н. А. Орехова.

65 хоржамий округа депутата С. А. Темирявa инициативах Вознесенски яхача станицерча М. Горьке цIерагIча улица тIа керда хьал а яь болх бе йолаялийтай промышленни кхачани товараш цхьана дохка тика, биллаб 1200 метр тIо никъ, ремонт яьй дукха хана денз мела хий Iоухаш дорш лаьттача 4 хи стоянкана, электролинена.

3 хоржамий округа депутата И. В. Максимова производства балхаца толамца дувзаш кхоачашду ший депутата декхараш. Харжархоша даьча наказех тояьй Х. Нурадилова цIерагIара улица, болхлойи цун харжархойи баха завода микрорайон. Школаштеи медицински учрежденештеи шефски новкъостал деш боккха болх бу Вознесенски газ чакхйоахача заводо. 3,5 эзар сома маьха тайп-тайпара материалаш дIахийцай царна.

Шоай харжархоша вIашагIкхийтача наказаш кхоачашдарах дувц депутаташа. Района халкъа боахама план оттаеш а лоархIам бу харжархой наказий. Харжархой наказаш кхоачашдарца дувзаденна районе хьалъяьй:

Вознесенски яхача станицерча М. Горьке цIерагIча улица тIара, кердача города малхбузехьарча оагIорахьара тикаш, Керда Редант яхача юртара 320 дешархочоа моттиг йола школа, город МагIалбике 600 моттиг йола культура ЦIа, Юкъерча Ачалкхе Назрановски трикотажни фабрика филиал, горисполком чуйола цIенош, Долаковра Инаркъе бодача наькъах 2,7 километр бар, Малгобекера Горагорске бодачох 10 километр тоадаьд наькъаш. Иштта хьалъяь йоалаш латт канализационно - очистни гIирсаш, 320 моттиг йола больница, чакхдоалаш латт юрташка газ юллилга.

Халахете а, цхьадолча республикански а иштта районерча а боахамий бехках кхоачаш ца деш латташ а наказаш да харжархой. Республикански аптекоуправлене бехкагIа Пушкина цIерагIча участкера Картофельни яхача участке хIанз а хьаенаяц аптека, «Малгобекнефть» НГДУ кулгалхоша доагIар ца дар бахьан долаш тояьяц кердача МагIалбика Малхбоалехьара салоIа моттиг. «Алханчуртский» совхоза бехках ца юллаш латт Керда Редант яхача юрта 1200 метр водопровод. Иштта хIанз а хьайийллаяц города юкъе лелача автобуса маршрут.

Малгобекски горсовета 9 сессе решенеех тIадоагIача шера 1 апрель хьатIаккхоачаш автобусни маршруташ хваслларгйолаш. Кердача городера наькъаш тоаде декхарийла баьб гIишлой - коммунальни боахама управленеи ремонтно-гIишлой участкеи кулгалхой.

Чапаева цIерагIча участке бани, № 11 йолча школа 160 дешархочун моттиг хургйола тIахетта гIишло, Шериповеи Лермонтовеи цIерагIарча улицашка кхачан продуктай ларекаш хьалъяр, кхыдараш санна дола харжархой 12 наказ кхоачаш ца деш дисад. дIадахийта ахча ца хилари плана юкъе ца йохийташ цхьайола объекташ йисари бахьан долаш. Шеко яц, дIахо йодача хана а харжархой наказаш кхоачашдара депутатий хьинар кхы а айдергхиларах.

**М. ПУШИНА,**
**Малгобекски горисполкома секретарь.**

---

# НИЗ ЮКЪЕ ЦА БАККХАР — МАШАРЕ ДАХАРА ЛАРД

Дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка низ юкъе ца баккхара хьакъехьа Дерригдунен договор дара енна, ООН Генеральни Ассамблея XXXI сессе къоабалъяь советски предложени ден повесткана юкъе а йихьа политически дешаштеи кхерамзлен дешаштеи йолча ЦхьоалагIча комитете йийцай.

Цига, сессе пленарни заседане а санна, къамаьлаш даьча 70 делегатах дуккха а дукхагIа бараша юха а дика мах бу предложене. Советски инициатива йизза хьаллаьцар социалистически мехкийи блокех дIа ца кхийттача дуккхача паччахьалкхенийи викалаша. Из-м кхетадеш а да, хIана аьлча паччахьалкхенашта юкъерча гIулакхашка низ юкъе ца баккхар дег тIара машар безача мехкашта машаре дахара лард я, хIаьта из вIаштIехьдаккха гIерташ тIагIертта къовсам а ма лоаттабой цар.

Кхы тамаш е йоагIаш хIама а долий-хьогI, предложенена духьала баьнна башха дуккха боацараштa юкъе «низа позицера» яхача перспективни боацача наькъа хIанз я моттиг йита гIертача державай (США-и Великобритании) викалаш мара ца хилар.

Цхьабакъда белггала тамаш е мегаргйолаш да, низ юкъе ца баккхара принцип ООН Устава тIа дIаязъяь хилча, цу дешах лаьца къаьстта договор даиза дардоацаш хIама дац яхаш цар доаха бахьанаш. Цу тамашийнача логикага диллача халкъий машари кхерамзлеи Iалашъяра чакхдоаха деррига практически хьдан гIулакхаш дита дезаргдар, хIана аьлча уж деррига хIамаш ООН Устава тIа хьакхайкадаь да! Нагахьа санна ООН Устав ниттал низ болаш дале, из организаци хьахиннача укх 30 шу совгIча ханз цун цхьайолча членаша цкъа санна дуккхаза а юкъе хIана баьхаб низ? Тlаккха ООН член йолча Египтана духьала 1956 шера цхьана англо-франко-израильски агресси е шийца оагIув болаш йолча Iарбий паччахьалкхенашта духьала Израила агресси йолае, е юххера а, Индокитае 10 шера американски интервенци лоаттае йиш хIана хиннай, кIезигагIа лоархIам болаш дола дуккха кхыдола тIемаш ца дийцача а?.

Доаладаьча масалаша ООН цхьайолча членаша цу организаце принципаш теркал ца яри гIожагIча тайпара телхаяри магийта йиш йоацаш хилара тешал дой а, цар цу цхьан ханна хьахьокх уж принципаш тоъал юридически низ боацаш хилар. Декхар гIадожадеш дола шин оагIорахьара е дуккхача оагIорахьара договораш хиланза дарг ца хилар цу принципаша харц ца дарал совгIа, цу тайпарча наькъана шоаш кхоачашъелга дезаш а я уж.

ГIулакх миштад аьлча, ООН принципаш декларативни хьисап долаши правовни декхара низ боацаши я. ООН решенеша хьакхайкаераш цун принципаш йизза кхоачашъеш йолча паччахьалкхенаша тIаэцаш а цхьабакъда ООН Уставага ла ца а дувгIаш шоай хьаштдар де безам болча мехкаша дукхагIча хана тIа ца эцаш а йола рекомендацеш я.

Советски Союза проект а йолаш дIачудеиа керда универсальни договор ООН-о хьакхайкаяь низ юкъе ца баккхара принцип кхоачашъйиза яргйоаца дунеи халкъашта юкъерча права норма а яь, дунеи халкъашта юкъерча вахара дохаргдоаца закон а даь дIаоттае езаш да. Цу тайппара, могадеш долча договоро ООН Устава 2 статья кхоачашъяра новкъарле ца ярал совгIа, кхы тIа а хаьддача декхарашца чIоагIъю из.

США-и Великобританеи викалий оагIонгахьара советски инициатива харцахьа мах бар Малхбузехьа цу дешах массапена а хетар цхьатара да яхилга вIалла а дац. Масала, ФРГ-с советски предложени теркалъе мегаргйолаш я аьлар СДПГ председатела Вилли Брандта. ДПА агентства беча хоамагIа, из предложени лоархIаме хет цунна цу тайпарча инструмента новкъосталца Европа Малхбоалениен Малхбузенией юкъерча гIулакхашкара чоалхане дешаш дувца йиш хургйоландаь а хIаьта иштта цу методиках кхыча кризисни кхуврчашкара доинаш дIадахара лард хила йиш йолаш из йоландаь а.

Машаре дахара принципаш ООН Устава тIа оттаяь а я, хаьдда бакъъен дегIайоалаеи езаш а яц яхаш доахача бахьанаща цар низа доазув оттаде гIертаро, бIаргаго вIалла хала а лоацаш, уж чакхйоахилга юхасецаду, дунеи халкъашта юкъерча кхерамзлен механизм эргаяьккха тояра новкъарле ю.

ХIаьта а кердача договора лоархIам мах ца беш бита йиш йолаш бац духхьал дунеи халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара гIулакх чIоагIдари дIахо кIоаргдари, ерригача паччахьалкхений кхерамзле тешшаме Iалашъяра эффективна гIулакх из хиларах. Цу тайпара берригаш а декхарийла беш дола дунеи халкъашта юкъера закон тIаэцаро аьттув бола хьалаш хулийт цу тIа лард а йоллаш герзаш дIадахара ерригa проблемаш къоастаяра.

ХIанзле а цкъа гучадьнна Iийнадац, вай хана тIом ца хилийтара, герзаш ца Iоадайтара, герзаш дIадахара проблемаца цIенача дег тIара лелаеш дола гIулакх уж яле а е кхыяле а йолча паччахьалкхений, цар бехктокхамеча деятелий кулгалхойи машарцарча безама бокъонца бола бустам а хиле дIаотташ хилар. Кхыча дешашца аьлча, машара мутIахьа хилар ха деза машар безара хьакъехьа деш дола моллагIа къамаьлаши заявленеши гIулакхаца чIоагIъеш хиларга хьежжа.

Советски предложени гIа ца эцаш болча цун моастагIашa цунна меттел могадеш цхьаккха хIама дац, кхыметтел машар чIоагIбар духьа лоаттабеча къовсама юкъе мел лаьца а дакъа лаца хьажа а.

ХIаьта Советски Союзах лаьца аьлча, цо, цIаккха а ца хувцалуш дукхагIа йола машара инициативаш телар ше а йолаш, цу цхьан ханна шаьра гуш хьахьокх цу даькъе дикадар хилар ловш ше хилар. Эгара хьалха из бIаргагу СССР тIема бюджет шерагара шерага кIезиг-кIезига луш эIамиглуш хиларо — 1970 шера хиннача 17,9 миллиард сомагара 1975 шера 17,4 миллиард сомага кхоачаш, 1977 шера 17,2 миллиард сом хилийта лаьрхIа хиларо. Кхыйола паччахьалкхенаш ше дер дара тIа а хьехаш, СССР-о белгалдоаккх тIема гIулакхашта дIаухийтар кIезигдар Iоадеш латтача герза доазув оттадара эгара эффективнегIа йолча, хIаьта керттердар, сихагIча а, способех цаI хилар. Низ юкъе ца баккхарца ши-шегIа дувзаденна да низа атрибуташтеи эгара хьалха тIема гIулакхашка дIаухийтачоаи доазув оттадар а дIахо кIезигдар а.

ДIахо машар чIоагIбара тIаберзабаь керда лоархIаме гIа баккхара духьал а баьина, советски предложене моастагIаша цу тайппара хьахьокх, машар бахьан долаш лоаттабеча къовсама хьала наьха санна влияни юлургйолаш долча конструктивни практически гIулакхах пайда эца безам боацаш шоаш хилар. Ираза, машара тIехьарчар низ ба цун моастагIий духьале эшае. Дискусси яьчул тIехьагIа ООН Генеральни Ассамблея ЦхьоалагIча комитето къоабалйир Дерригдунен договор дара идея, ерригa паччахьалкхенаш тIахьийхар советски предложени дIахо Iомаяра, цу дешах хетараши предложенеши ООН генеральни секретарага дIа а луш. Комитето иштта могадир «Дунеи халкъашта юкъерча гIулакхашка низ юкъе ца баккхара хьакъехьара Дерригдунен договор дарах дола дош хьатIахулача, ООН Генеральни Ассамблея XXXII сессе ден повесткана юкъехьолга а.

Советски Союзо дIачуеннача резолюце проектана тIехьа кулгаш айдир 24 делегаце. Цу тайпара дIахо гIоргда лоархIаме предложени корта а болаш ювцилга.

**Святослав КОЗЛОВ,**
**АПН политически обозреватель.**

---

РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ. Сихха балхаш деш латт Ерригсоюзни ударни комсомольски гIишло — еза-йоккхача машиностроене Волгодонски завод хьалъеча. Цу предприяте хьаергья атомни электростанцешта лаьрхIа оборудовани.

ГIишлонхоша дош деннад энергетика Денга — 22 декабрга — № 3 йолча корпуси «Атоммаша» хьалхара аргIа — Сийлахь-боаккхача Октябрь 60 шу дизарген хьалъяь яккха.

СУРТА ТIА: понизительни подстанци хьалъечара монтажни балхаш.

**В. ТУРБИНА сурт.**
**ТАСС фотохроника.**

# ДУВЦАР СОВЕТСКИ ВАХАРА ХЬИСАПАХ ДА

Керттерча дакъе цу дешна хетаяь яр укх деношка Грозне хинна «Знание» яхача Нохч-ГӀалгӀай республикански общества правлене аргӀанара пленум. Укхаза «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа советски социалистически вахара хьисап дӀадовзийтарах» яхача дешах доклад йир правлене председатела заместитела Н. П. Грищенкос.

КПСС XXV съезда исторически решенешка белгал мадаккхара дӀахо дегӀабоалабе беза идеологически болх. Вайна ховчча тайпара, идеологически балха юкъмоттигера цхьа дакъа да советски социалистически вахара хьисап дӀадовзийтилга. Цу хьакъехьа парте дӀадехараш кхоачашдеш укх тӀеххьарча хана чӀоаггӀа уйла тӀайохийтади болх баьб «Знание» яхача Нохч-ГӀалгӀай республикански общества организацеша.

Советски социалистически вахара хьисап довзийтара дешаш дийцар общества районни организацей правленей пленумашка, юххьанцарча организацей собранешка, Ӏилма-методически советийи секцейи заседанешка. Цахаддаш цу балха кулгалдаьд «Знание» яхача общества республикански организаце правлене президиума.

КПСС XXV съезда решеней, цига Л. И. Брежнева яьча доклада иштта парте ЦК идеологически балха хьакъехьара сопамий чулоацамца дувзаш дӀадовзийт республикански обществана чуйоагӀача организацеша советски социалистически вахара хьисап.

Иштта «Знание» яхача общества болх дӀахо дегӀабара бокххача лоархӀаме хилар КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома X пленумо, цул тӀехьагӀа хиннача XIV, XV партконференцей решенеш. Уж решенеш ларде а лувцаш къахьегамхошта идейно-политически, патриотически, атеистически, къахьегама, нравственни дешаех йола мероприятеш оттаеши кхоачашъеши цхьадола дика хӀамаш карагӀдаьннад «Знание» яхача общества республикански, районни правленешта, юххьанцарча организацей бюрошта. Укх тӀехьарча шерашка дикка дукхагӀа йийшай общественно-политически темаех йола лекцеш, чӀоаггӀа кӀоаргбеннаб цар чулоацам. Духхьал цхьан 1975 шера цу темаех республике бахача наха йийшар 51 эзар гаргга лекци. ХӀаьта цу шера 11 беттаца нийсанча укх дӀабахача цхьайтта бетта йийшараш 87,9 процент дукхагӀа хул.

Алсамъяьннай советски социалистически вахара хьисап довзийташ йола лекцеш а. Соахка 5400-нега дӀакхоачаш еша вӀаштӀехьдаьннад уж, хӀаьта укх шера — 6300. Ди тӀехьа шерлуш я советски социалистически вахара хьисап довзийтача лекцей тематика. Масала, «Знание» яхача обществе Ачхой - Мартановски районни организаце соахка 16 темах йийшай уж, укх шера — 27 темах. Иштта дика болх барца белгалъяха мегаргйолаш я Надтеречни, Наурски, Шелковской, Советски, кхыйола районни организацеш.

Советски социалистически вахара хьисап довзийтара дукха болх баьб город Грозне «Знание» яхача общества районни организацей лектораша а. Укх шера дӀабахача 10 бетта советски социалистически вахара хьисап довзийтара тайп-тайпара проблемаех 5000 совгӀа лекци йийшай цар. Цу тайпара лекцеш ешаш 100 совгӀа лектор ва Ленински районе. ДоккхагӀча дакъе къахьегама, интернационально - патриотически, атеистически, нравственни кхетам луш я уж лекцеш. Лакхерча дешара заведенейи школайи преподавателаш, Ӏилмахой вӀашагӀ а кхийте лекцеш еша нхаб «Красный молот» заводе, маьхк еча комбинате, индивидуальни баракъаш тегача фабрике, кхыча предприятешка.

Укх тӀеххьарча хана советски социалистически вахара хьисап довзийтарах йолча темашта чӀоаггӀа уйла тӀаяхийта болх бу лектораша халкъа университеташка, профтехобразоване управлене дешара заведенешка, просвещене болхлой республикански цӀагӀа. Советски социалистически вахара хьисап довзийтара хьакъехьа лекцеш ешача хана дӀаяхача замах юхедисача корта бохабу маларaш меларца, тунеядство, спекуляци, хулиганство санна долча воча гӀулакхашца къовсам лоаттабара дешаш кӀоаргга чулоацам болаш дувц № 9 йолча городской больница, № 1 йолча поликлиника, скори медицински республикански больницай лораша. Ленински района суда, прокуратура, НГӀАССР МВД болхлоша.

Цунца цхьана, советски социалистически вахара хьисапах йолча лекцей чулоацам кӀоарга боацаши уж кӀезига ешаши хиларца дувзаденна дикка кхоачамбоацараш а да цхьайолча организацешка. Масала, Шалински, Урус-Мартановски, Малгобекски «Знание» яхача общества районни организацеша боаггӀача тайпара дика лелабац из лоархӀаме болх. Шалински районе — 45, Урус-Мартановски районе — 87 мара советски социалистически вахара хьисапах лекцеш йийшаяц 1975 шера. ХӀаьта укх дӀабахача 10 бетта а кхы эргадьннадац гӀулакх.

Лоацача хана шоай балхацара уж кхоачамбоацараш дӀадаха деза лакхе белгалъяьхача организацеша.

Пленуме хьоашалгӀа хьийхача Нохч-ГӀалгӀай тӀишлой управлене СМУ-2 комплексни бригада бригадира Социалистически Къахьегама Турпалхочо Ш. М. Хаджиева ше къамаьл деш дийцар сийрда кхоане — коммунистически общество хьалъеча къахьегамхошта советски социалистически вахара хьисап довзийтара лекцеш ешилга боккхача лоархӀаме хиларах. 160 сагах латт цо кулгалдеш йола бригада, дукхагӀбараш кагирхой а болаш. ХӀанз укхаза сайна хезар, дайнар аз дувцаргда царна, аьлар цо. ХӀана аьлча, вай вахарах долча бакъдараша дегаш гӀоздоах цар. Цунца цхьана лакхлу къахьегама овсарле.

Таханарча пленуме хозахета дувца оттадьдаш советски социалистически вахара хьисап довзийтара дош аьлар Нохч-ГӀалгӀай исторе, меттен литературни института воккхагӀволча Ӏилман болхлочо Д. Д. Межидова. Цунца дувзаш са ала безам ба Советски Ӏаьдала шерашка вай къамашта юкъе тоссаденнача доттагӀалах, вошалах, интернациональни гӀулакхех. ХӀана аьлча, вай партеи Советски правительстван нийса лелаеча ленински къаман политиках даьнна беркат да из.

Хьалха экономически, культурни, социально-политически даькъе тӀехьадиса хинна цхьадола вай мехкара къамаш исторически лоацача хана тӀехьакхедарах йола Коммунистически парте нийса политика бахьан долаш хӀанз толамца кхоачашхиннад из лоархӀаме гӀулакх. Цунна тешал деш да Нохч-ГӀалгӀайчене хинна хувцамаш а.

Советски вахара хьисап — из социализма котало я, аьлар Наурски района Мекенски яхача станица юрт Совета председатела А. А. Дежинас. Советски социалистически вахара хьисапа хетаяь 75 лекци йийшай укх шера тха станице. Цхьа дезал санна барт тайна къахьегаш дуккхача къамех латта коллективаш я тха станице. Масала, оаха царна йийшай «Советски наьха вахара хьал-торо дегӀаяр — КПСС экономически политика», «Мишта лакхлу юртбоахама къахьегамхой вахара боарам», «ДӀаяхача замах юхедисача воча гӀулакхашца къовсам лоаттабелга — коммунизм хьалъеча хиланза дардоаца хьал», «Советски хоржамий система керттера принципаш», иштта кхыйола кӀоаргга чулоацам бола лекцеш.

Укх тӀеххьарча хана советски социалистически вахара хьисап дӀадовзийтара къахьегамхошта юкъе шоаш дукха болх барах дийцар «Знание» яхача общества Урус-Мартановски районни организаце правлене председатела нов. Мунаева. Соахкен укх шера дӀаяхача ханеи района къахьегамхошта, дешаш болча кагирхошта 100 совгӀа беседа яьй, 147 лекци йийшай. Цу балха юкъе къаьстта хьинаре дакъа лоац школай преподавателашеи лорашеи.

Советски социалистически вахара хьисап довзийтара темаех дика чулоацам болаш пленуме дӀахо къамаьлаш дир ВЛКСМ Нохч-ГӀалгӀай обкома секретара С. Н. Егорова, «Знание» яхача общества Старопромысловски районни организаце правлене председатела Г. П. Коноваловас, медицински знанешта пропаганда яра йолча Ӏилма-методически совета председатела М. А. Сулаева, «Знание» яхача общества Сунженски районни организаце правлене председатела В. П. Зиновченкова, кхычар.

«Знание» яхача общества Нохч-ГӀалгӀай республикански организаце отчетно-хоржамий IX конференци ярах дола дош къоастадир пленуме.

**М. ТУМГАЕВ.**

# ДоттагӀлен цӀей

3-гӀа декабрь. Грознера В. И. Ленина цӀерагӀа культура Дворец йолча вӀаштӀеххьа хьаух нахах етта автобусаш, машинаш. Уж ба шоай доттагӀий, Заводской района къахьегамхой болча хьоашалгӀа хьабоагӀа урус-мартановцаш. Беза хьаьший безаме тӀаэц заводчанаша.

Сайрийна дия сахьат даьлча дӀадолалу доттагӀлен цӀей. Президиуме ба производства хьалхле лелаераш, районий кулгалхой.

— Тха деза доттагӀий, — йоах парте Заводской райкома хьалхарча секретара А. И. Бабикова, — вай шин районий къахьегамхоша шоайла доттагӀал леладу тоъал ха я. ХӀара вӀашагӀ массаза кхета дувца дукха хӀама хул вай. ХӀаьта тахан из дувца хьакъ долаш да. ХӀана аьлча, оаха, шун доттагӀаша чӀоаггӀа доккхал лу парте XXV съезда исторически решенеш вахаре кхоачашъеш иттлагӀча пятилетка укх хьалхарча шера оаш даьхача толамех. Уж гӀадвугаш да...

Трибуна тӀа воал «Красноармейский» совхоза № 2 йолча механизированни отряда начальник Гебаев Ӏарби.

— Пурам да сона, юртарча къахьегамхой цӀерагӀа шуга моаршал дала. «Марсеи ЖӀовнеи» цӀей вай шин районий къахьегамхоша даим санна белгалдоаккх политически къахьегамеи хьинар айденнача хьале. Шу хала денадале а, во толамаш дац укх шера тха механизированни отрядо даьхараш. КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева кубански лаьтта леладерашка дахьийтача письмос керда низ чубоссабаь хьинаре къахьегар бахьан долаш тха вӀаштӀехьдаьлар юртбоахама культураш дика хьувкъаяра тӀехь совхозе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яккха. Иштта, 1090 гектарах хӀаране тӀара оаха чуйицар 31,5 центнер гурахьа дийна ялат план 22,6 центнер йолаш. Во хьувкъанзар хьажкӀаш а. Юкъера лаьрхӀача хӀара гектара тӀара чуйицар 38 центнер фуалъяьха хьажкӀаш.

ХӀанз тха отряда механизатораш хьатӀадоагӀача шерарча хьувкъама дика лард елля а баьнна, сихбенна бӀаьстан балхашта техника тоаеш ба. Еррига трактораш, мекхаш, культиватораш, сеялкаш, кхыяраш, февраль бутт бовш кийча хургья тха. ХӀаьта иттлагӀча пятилетка шоллагӀа шу кхы а беркатегӀа де а хьожаргда тхо.

Безача хьаьшашка моаршал хатта трибуна тӀа воал В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводa воккхагӀа вола оператор, Социалистически Къахьега Турпал Н. И. Ведерников.

— Тха хьамсара вежарий,— йоах цо. — Тха йоккхача завода коллектива цӀерагӀа дӀайха моаршал лу аз шуга. Тахан вай укхаза вӀашагӀкхийттад укх шера баьча балха итогаш юаца, дӀахо де деза гӀулакхаш белгалде. Со теш, дӀахо де дезараш мел дукха дале а, вай уж сийленца кхоачашдергхиларах. ХӀана аьлча, доттагӀашта ца деш, царна карагӀ ца доалаш цхьаккха а хӀама доацандаь.

Гулбеннараштa дувца дукха дика хӀамаш долаш вар Мичурина цӀерагӀча совхоза газоэлектросварщик Бисултанов Лаьча. Масала, мичуринцаша тӀеххоачашъяьй паччахьалкхенга ялат, сом, шекара свеклаш йохкара планаш.

ГӀадвугаш да Мичурина цӀерагӀча совхоза хьайбаш леладераша даьха толамаш а. Паччахьалкхенна шура дӀаялара шера план дикка тӀеххоачашъяьй цар. ХӀаьта цхьабола дояркаш хьогге а къахьегаш ба хьатӀадоагӀача шера чотах.

— Тха юрта къахьегамхошта доккха шефски новкъостал ду заводчанаша. Каст-каста вӀашагӀкхет вай хьоашалгӀа долча хана къахьегамхоша дӀаюха эц социалистически яхь вӀаштӀехьъяккхара опыт, шоашта карагӀдувлача толамех дувц, — аьлар Урус-Мартановски райисполкома председатела нов. Миназова.

— Тхона цӀаькха а дицлургдац укх шера чӀоагӀа хьийкъа юртбоахама кульураш чуэцача оаш, тха доттагӀаша даь новкъостал. Тха совхозашта Заводской района предприятеша даь новкъостал мах баь варвоацаш доккха да. Къаьстта хоалуш дар из укх шера, иттлагӀча пятилетка хьалхарча шера.

Цул тӀехьагӀа цо дийцар Урус-Мартановски района лаьтта леладераша даьхача толамех. Парте XXV съезда решенеш вахаре кхоачаш а еш, дика толамаш даьхад цар. Хьувкъам чуэцилга лерттӀа вӀаштӀехьдаккхарах цар торо хилар КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева кубански ялаташ леладерашка дахьийта письмо дувцаш хиннача района партийно - боахама актива совещане тӀайийца дола доккхагӀдола социалистически декхараш толаме кхоачашде.

Укх шера духхьашха хӀара гектара тӀара 28,6 центнер ялат даьккхад районе, хьажкӀаш — 30,7 центнер. Даьхен амбарашка 16.764 тонн хержа ялат чутессад. Вешта аьлча, планагӀа доагӀачул 4200 тонн дукхагӀа.

Из толам боаккхача доккха дакъа юкъедихьар Мичурина цӀерагӀча, «Гойтинский», «Горец», «Гехинский», «Урус-Мартановский», «Солнечный», «Труд» яхача совхозий ялаташ леладераша.

Ялата культураш чуэцача белгалбаьнна къахьийгар комбайнераша — «Красноармейский» совхозерча Юшаев Маулета, «Горец» совхозерча Токаев Шахьеда, «Гойтинский» совхозерча Адаев Букуз. Царех хӀаране шийн комбайнаца аьрдар 6000 центнер совгӀа ялат.

Шоай декхарех дика лоархӀабу района хьайбаш леладераш а. Дукххача шурий-товарни фермай коллективаша толаме кхоачашъяьй паччахьалкхенга шура йохкара шера планаш.

ИттлагӀча пятилетка шоллагӀча шера чотах къахьегаш ба дояркаш шиъ Ленинен Къахьегама ЦӀеча Байракхен орденаш лелаю Адуева Ӏаламат, СССР Лаккхехьарча Совета депутат Умхаджиева Малика, Темирбулатова Пия, Накаева Хуман, Самбиева Белкъис, кхыбараш.

ХӀанз Урус - Мартановски района лаьтта леладераш, Алма-Ате хиннача Казахстана партийно - боахама актива совещане КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева енна указанеш кхоачаш а еш, шоай берригa низ тӀабахийта къахьегаш ба гуйран кхашкара балхаш ма-хулла сихагӀа чакхдаха гӀерташ. ХӀанз тӀеххьара шекара свеклаш, баьцадаараш чуэцаш, хьайбаш Ӏангара дахара дика кийчо еш ба района совхозашкара болхлой.

«Марсеи ЖӀовнеи» цӀой дездеча вӀашагӀкхийтта болаш укх юртбоахама шера шоашта карагӀдийннарех заводчанашка шийн тайпара отчет луш бар мартанхой. Цо хьахьекхар вай республика болхлойи ахархойи йохаргйоаца цхьоагӀо, советски наьха доттагӀал чӀоагӀа хилар. Цу доттагӀлено шин районий къахьегамхошка йиш хулийт коммунизм хьалъяра доккхий декхараш толаме кхоачашдеча шоашкара дакъа юкъедахьа.

«Марсеи ЖӀовнеи» цӀей хоза чакхдаьлар. ВӀашагӀкхетара хьамара совгӀаташ дӀа-хьа делар районий кулгалхоша, шинна а районий къахьегамхоша дӀахо толамаш дахар ловш даькъала а бийцар уж.

ЦӀей чакхдаьлча а дукха ха яьккхар доттагӀаша дӀа-хьа ца къасташ. Гаьнна ха яхача а хьахозаш дар наьха белар, шинна а районий художественни самодеятельни коллективаша доаха иллеш ду халхараш.

**Р. МАЛЬСАГОВ.**

**И. ПЛИЕВА сурт.**

# БАРТ-ЦХЬОАГӀО ЙОЛАШ

Урус-Мартановски района хьайбаш леладерашта дика йовз «Урус-Мартановский» совхоза шурий-товарни ферма коллектив.

Соахкарчул, нийслагӀча пятилетка шерашка хинначул дикагӀа да иттлагӀча пятилетка укх хьалхарча шера ферма хьайбаш леладераша доаха толамаш.

Иштта, масала, нийслагӀча пятилетке шера юкъера лаьрхӀача дийнахьеи буси цхьан кхоабача Ӏаттагара 5 килограмм шура йоаккхаш хиннаяле, укх шера 8 килограмм йоаккх. ХӀаьта дулха кхоабача хӀара хьайбана соахкарчул 200 грамм дукхагӀа дулх тӀаккхетийт дийнахьеи буси.

Цо торо хилийтар ферма къахьегамхошка паччахьалкхенга шурси дулхи дохкара шера планаш ханал хьалха кхоачашъе. Шера планагӀа 3900 центнер шура йохка езаш хиннача, 1 ноябрь тӀакхоачаш 3945 центнер совгӀа ехкар паччахьалкхенга, хӀаьта дулх — шера планагӀа 400 центнер дохка дезача, 478 центнер.

КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Краснодарски края кхаш леладерашка яздаьча письмона жоп а луш, укх шера паччахьалкхенга 4000 центнер шура йохка декхар тӀаийцар ферма къахьегамхоша. Из декхар а ханал хьалха. Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце денга — 7 ноябре кхоачашдир цу ферма сий долча коллективо. ХӀаьта 26 ноябрь тӀаккховчаш цо паччахьалкхенга ехкар дукха хӀама ца эшаш 4210 центнер шура.

Уж толамаш доахаш къаьстта доккха дакъа лаьцар дояркаша: Ленинен Къахьегама ЦӀеча Байракхен орденаш лелаеча Сембиева Белкъиса, Баталова Совдата, Курбанова Зайнапа, Джамалдинова Хьумидата; бежа Ӏуша «Знак Почета» орден лелаеча Джамалдинов Ширване, цун вошас Джамалдинов Зоврбика, Знзиев Абос; Ӏаьсий леладераша Баталова Хьавас, Умарова Падас, кхычар.

Ширванен, Зоврбикен, Абоси хӀара хьайбана юкъера лаьрхӀача 850 грамм дулх тӀаккхетийть план 500 грамм йолаш, бӀаь грамм планал совгӀа дулх тӀаккхетийт хӀара дийнахьеи буси шоаш леладеча Ӏасилгашта Баталовас, Умаровас.

Баьккхача толамах кхоачам бац Ӏе дага бац ферма болхлой. Сийлахь-боккхача Октябра кховзткъа шу дузача денга баха ма-боагтӀара накъабахара дукха ха йоащаш керда социалистически декхар тӀаийцад ферма хьайбаш леладераша. Цар дош деннад керда шу тӀаккхачалехьа хьалха тӀаийца хиннача социалистически декхарагӀа йохка езаш хинначул совгӀа паччахьалкхенга 400 центнер шура йохка.

— Кхоачашде карагӀдаргдий шоана лаьрхӀар? — аьнна хаьттача:

— Хийцца. ХӀана аьлча хӀанз дийнахьа юкъера лаьрхӀача 12 центнер шура йохк фермо паччахьалкхенга. Цул совгӀа хьайбаш чу а социдаь леладе доладьчул тӀехьагӀа дентара-денга тӀаккхеташ я доаханагара йоаккха шура. ХӀаьта дийнахьа 12 центнер йохкаш хуле духхьал декабрь бетта оаха паччахьалкхенга йохкаргья 360 центнер. ХӀаьта хӀанзале а ехкай оаха 4000 центнерал совгӀа 210 центнер, — жоп делар ферма заведующе Келиматов Юнуса.

Цу тайпара толамаш даха карагӀдоал ферма болхлой коллективе барт, цхьоагӀо хилар, хӀара саго коллектива сий айде гӀерташ болх бар бахьан долаш. Хьайбай продукци алсамъяккхара шоайла яхье баьнна боллаше а эшача хана пайданеча хьехамца а гӀулакхаца я шийна юхе болх бечунна гӀо де кийча ва ферма хӀара саг. Иштта, шу доладеннача хана ферме дояркалла болх бе ера къона ши йоӀ А. Бициловеи Б. Хадишевеи. Доахан леладе, царна Ӏунал де уж Ӏомабеш доккха дакъа лаьцар ферма дикагӀболча дояркаел совгӀа бежа Ӏуша а. ХӀаьта Сембиева Белкъисас ше мукъа йола дукхагӀйола ха хӀанз а царна новкъостал дещ йоаккх. Ферма коллективо гӀо даро карагӀдалийтад къонача дояркашта шура яккхара укх шерара план ханал хьалха кхоачашъе.

ХӀанз чуоттадаь латт совхоза дерригa хьайбаш. Дика кийчо яьй уж Ӏангара дахара. ЛерттӀа тоаяь, йӀовхъяь я ерриги хьайбай помещенеш. Ӏалашдаь доакъар хьайбаш цхьан шерай ах шерай кхаба кхоачам хиллал да. Из дерригa хьатӀа я дена ферма юхе дӀаоттадаьд.

Доакъар дукха да аьнна пайда боацаш доадац. Оттаьча рационага хьежжа мара лац из доахана. Кхалаж тӀа дӀакхоссаш хьайбаша диачул тӀехьагӀа диса доакъар а. Из дахьу доакъар кийчдеча цехе. Цига чаца, сенажаца э а дийя, «карбомид», «фосфор», «монофосфор» «хлористый кобальт» яха минеральни молхаш, чкъаьрий даьтта а техе юха а хьайбашта дӀалу. Цу тайпара кийчдаь доакъар юхе хӀама ца юташ дуъ доахана.

ХӀаьта из гӀулакх геттара пайдане да. Хьайбашкара йоаккха продукци алсамъяккха йиш хулийта дика торо я из.

**М. ХАМАТХАНОВ.**

# ӀАНА КХОАЧАМ ДИКА БА

Тха района хьайбаш леладераша укх шера итт бетта 1934 килограмм шура яьккхай хӀара кхоабача Ӏаттагара. Из я соахка итт бетта яьккха хиннaчул 112 килограмм дукхагӀа. Из толам боаккхаш къаьстта хьинаре дакъа лаьцад «Красное знамя», «Россия» яхача колхозий, «Терский», «Советская Россия», «Северный» яхача совхозий шурий-товарни фермай коллективаша.

Иштта, «Красное знамя» колхозе укх шера итт бетта яьккха шура соахка цу юкъа яьккха хиннaчул 221 килограмм дукхагӀа я, хӀаьта «Терский» совхозе — 254, «Советская Россия» яхача совхозе — 140 килограмм дукхагӀа я.

Районе яьржача социалистически яхье хьалха я «Красное знамя» колхоза шури-товарни ферма коллектив. Шура яккхарех из паччахьалкхенга йохкарех укх шера план 1 октябрь тӀакхоачаш кхоачашйир цо. Вурийтта доярка тӀадоагӀача шера чотах къахьегаш я.

Октябрь бетта яхьа итогех дикагӀйола итт доярка а района Сийлен доска тӀа яьккхай. Царех нийс доярка «Красное знамя» колхозера я. Уж ба: Килоева Яха, Цанцаева Айза, Гайрбекова АсмаӀ, Гайрбекова Кхокха, Бахаева ЗулпаӀ, Джамбетова Зарган, Батрисханова Себила, Батиева Анна, Алхазурова Атта. Кхокха эзар килограмм совгӀа шура яьккхай цар хӀара кхоабача Ӏаттагара.

Ханал хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенга шура йохкара шера планаш «Терский» совхоза къахьегамхоша а. ХӀанз хьайбаш чусоцадаьча хана йоаккхаш йола продукци кхы а алсамъяккха гӀерташ шоай низ дӀаккхоачар деш ба цу боахамай къахьегамхой.

Гуйрен Ӏайи къаьстта беккхтокхаме ха я хьайбаш леладерашта. Из кхета а деш, хьайбаш Ӏангара дахара ерригa шоай торонаш оарцагӀъяьха къахьийгар района колхозийи совхозийи болхлоша. Цул совгӀа, дика ховш да царна шура, дулх, тха даккхара а из продукци йохкара а тӀадоагӀача шерара план кхоачашъяр хьайбаш лерттӀа Ӏангара дахарах тийша долга.

Хьайбаш Ӏангара дахара кийчо еш социалистически яхь яьржар районе гуйре йолаеннача хана. ХӀаьта цу яхье котало яьккхар белгалвакккхар духьа колхозийи совхозийи жа, доахан леладеча фермашка хьожаш, тохкаш болх бир районе раьрхха вӀашагӀъеллача комиссе.

Хьайбаш Ӏангара дахара эггара дикагӀа кийчо яьй «Терский» совхоза къахьегамхоша. Царна елар яхье котало яьккхачарна луш йола карара кара тела Кубок. Жа леладеча бригадашта юкъе хьалхара моттигаш яьхай — «Терский» совхоза воккхагӀволча жа Ӏуно Мамаев Мулиса, «Красное знамя» колхоза воккхагӀволча жа Ӏуно Муцагов Рапе.

Соахка йокъал этта хилар бахьан долаш района юрта боахама къахьегамхоел совгӀа тайп-тайпарча учреждеией, организацей, промышленни предприятей болхлой оарцагӀбаьлча а карагӀдаланзар района хьайбаш Ӏангара дахара кхоачам хиллал доакъар Ӏалашде. Из бахьан долаш соахка Ӏай дукха хало хьийгар шурий-товарни фермай, жа леладеча бригадай къахьегамхоша.

Из тайпа кхоачамбоацар кхы нийс ца далийтар духьа шоашта ховр, могар дир укх шера района доакъар Ӏалашдаьчар, хьайбаш леладечар. ХӀаьта хьийга къа зехьа довнзар. ГӀожа доакъар Ӏалашдара шера план 103 процент, баьций витаминни хьоар даккхара шера план 120 процент кхоачашъяьй района къахьегамхоша.

Къаьстта дукха доакъар Ӏалашдаьд Ленина цӀерагӀча, «Красное знамя» яхача колхозашка. Дерригa доакъараш Ӏалашдара планаш Ленина цӀерагӀча колхозо — 110 проценти «Красное знамя» яхача колхозо 115 проценти кхоачашъяьй.

Ӏалашдаьча доакъарах 60—80 процент доакъар хьайбаша Ӏа доаккхаргдолча моттигашка хьатӀадена даьннад. ХӀаьта «Красное знамя» колхозо хӀанзле дерригa доакъар хьатӀадена шурий-товарни фермаштен, жа леладеча бригадаштен.

Ала хӀама доацаш дика тоаяьй дерригача боахамашка хьайбай помещенеш а. Гурахьа, Ӏай хьайбаш кхабара рационаш оттаяьй. Доакъар дукха да аьнна зехьа доадергдоацаш мероприятеш вӀаштӀехьъяьхай. Доакъарах мел дика пайда эц хьажара комиссеш я хӀара боахаме вӀашагӀъехка. Царна юкъебоагӀа колхозийи совхозийи специалисташ, дикагӀбола дояркаш, жа Ӏуй, бежа Ӏуй. Къаьстта теркам тӀабохийт чах пайда эцара. Масала, Ленина цӀерагӀча, «Россия» яхача колхозашка доакъар кийчдеча механизированни цехе концентраташца, Ӏаьлаца ий а дий, тайп-тайпарча компоненташца хьаьн а дий лу ча хьайбашта. ХӀаьта цар из юхе хӀама ца юташ дуа а дуъ. Цу тайпара доакъара цехаш я кхыча боахамашка а.

Хьайбаш, царгара йоаккха продукци лох а ца йолийташ Ӏангара дахара шерра социалистически яхь йоаржаяьй районе. Яхье котало яьккхараш белгалбахара лаьрххӀа мероприятеш вӀаштӀехьъяьхай. ХӀаьта котало яьккхача боахамашта, фермашта, къаьст-къаьста хьайбаш леладерашта карара кара лу Шебайракхаш, Сийлен грамоташ, ахчан премеш тергья.

**В. АНУФРИЕВ,**

**Наурски района юрта боахама управлене керттера агроном.**

ЛЕНИНГРАД. КПСС ЦК Октябрьски (1976 ш.) Пленуме новкъоста Л. Брежнева аьннад:

«Эффективности дикали бахьан къовсам лоаттабе беза яхилга из да хӀара советски саг, хӀара къахьегама коллектив къахьегама овсарле лакхъеш хила еза яхилга...»

«Ленинградски Металлургически завод» яхача производственни объединене цехашка шерра яьржай лоархӀамегӀа дола заказаш — Костромской ГРЭС-а лаьрхӀа 1200 эзар киловатт низ болен Саяно-Шушенски ГЭС-а хьалхарча гидроагрегата лаьрхӀа 640 эзар киловатт низ болен паровой турбинаш ханал хьалха кийчъяра йола социалистически яхь.

Яхье хьалха латт объединене коммунисташ. Производства эггара беххтокхамегӀа йолча участкашка уж ба. Шоай балха участкашка эггара лакхагӀа эффективности дикали йолаш къахьег парте членаша. ДукхагӀболча коммунисташа-турбинашъераша кхоачашъяьй иттлагӀча пятилетка хьалхарча шера планови задaнеш. Из бахьан долаш ханал хьалха Саяно-Шушенски ГЭС хьалъераштa дӀаяхьийтай хьалхарча машина статор, графикал хьалхагӀа кийчъеш латт Костромской ГРЭС-а лаьрхӀа еш йола узлаши даталаши.

СУРТА ТӀА: роторий цеха партийни бюро секретарь Николаев Бориси слесарь коммунист Полубински Юрийи Костромской ГРЭС-а лаьрхӀа хьаеча 1200 эзар киловатт низ болча турбина чархаш вӀашагӀйоххача тӀахьожам лоаттабеш ба.

**М. БЛОХИНА сурт.**

**ТАСС фотохроника.**

# ӀАЙ-КЕРД А БАЬЦАДААРАШ

Грозне юхе улл «Тепличный» совхоз. Укхаза пленка тӀатеха хьадаьча доккхача чаьтара кӀал улл макха баьккха, культиваци яь, минеральни удобренешца хьаьндаь бархӀ гектар лаьтта. Дика доал даьча цу кхай тӀара лакха хьувкъам чуэ.

ИттлагӀча пятилетка укх хьалхарча шера хӀанзле чуийцад 860 тонн баьцадаараш, план 900 тонн йолча.

Шоай болх дика бу баьцадаараш леладераша Озаева АсмаӀас, Капаева Аружас, Арсамезаева Тамарас. План 14 килограмм йолаш хӀара гектара тӀара юкъера лаьрхӀача 20 килограмм нарсаш чуэц царех хӀаране.

Укх совхозе тайп-тайпара зизаш я кхеду. Уж да: гвоздикаш, георгинаш, кхыдараш.

Грозне духхьал зизаш дохкача тикашка дӀалу шоай продукци совхоза зизаш леладераша.

Кастта совхозе эксплуатаце дӀалургья кхо гектар лаьтта чулоаца керда теплица. Цу гӀулакхо йиш хулийтаргья Грозне баха къахьегамхой Ӏан замлахь а кердача баьцадаарашца, зизашца Ӏалашбе.

**Р. ЛУКИН.**

# МЕХКДАЬТТАХОЙ ПРОФСОЮЗНИ КОНФЕРЕНЦИ

Шийна бахьан доашаш дац «Сунжанефть» НГДУ службай, цехий, участкай коллективай теркам скважинай къаьнарча фонда кхоачамехи торонехи ма-могга дукхагӀа пайда эцара тӀабахийта хилар.

Структурни подразделеней коллективашта кхетамца кулгалдаро, кадраш балха тӀа лерттӀа дӀанийсъяро йиш хилийтар мехкдаьттахошка производственни задани кхоачашъе.

Уж хӀамаш дар «Сунжанефть» НГДУ болхлой профсоюзни отчетно-хоржама конференце дийцараш. Цига доклад йир профсоюза промкомитета председатела М. И. Соломатина.

«Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахоша республике а мехкдаьтта промышленноста Министерстве а эггара хьалхарчарца зийтар парте XXV съезда хьалхарча къахьегама вахте, цига толамаш а даьхар, из бахьан долаш цу коллективана елар КПСС обкома, Нохч-ГӀалгӀай Министрий Совета, облсовпрофа Сийлен Знак.

Мехка дикагӀа йолча предприятей коллективай «Дикала пятилеткана — болхлочун тешам» яхеи Грозненски химзавода «ХӀара балха денна — дикала Знак» яхеи девизаш хьал а лаьца, шерра йоаржайир социалистически яхь.

Цунца цхьана докладчико а конференце къамаьлаш даьча делегаташа а мехкдаьттеи гази йоаккхача оператора И. С. Скрипниченкос, тӀоанашкара давлени хьаллоаттаеча участка воккхагӀа волча инженера Л. П. Кунцева, ЖКУ начальника А. У. Гагиева, кхычар дийцар промкома балха тӀа хинна, мехкдаьттахой балха Ӏеткъа кхоачамбоацараш. Бизза боагӀаш бола лоархӀам бац къаьст-къаьстача наьха а бригадий а яхьо дӀадехараш, кӀезига теркам тӀабохийт яхье карагӀдаьннараш дӀаловзийтара а дикагӀа йола опыт йоаржаяра а. Из ала доагӀа профсоюзни активисташ Ӏомабара хьакъехьа а Ма-боагӀара болх беш яц массазара производственни совещани а. Хила боагӀача боараме бац спортивни организацей шоай болх а.

Конференце делегаташа промкома болх тоабара гӀаерзаяь предложенеш тийлар.

Конференце хержар промкома керда состав.

**А. БАКАЛЮК.**

## Доазол дехьара

# Лаос: кхолламий ха

«...Санг Ланг пачхьено — «миллион пиллай мехкон дунен тӀа эггара тӀехьарча монархех цхьаннех хьех Шо...» — Лаоса цу тайпара реклама хӀанз а бӀаргаго йиш я цхьа шу совгӀа ха хьалхагӀа арахийцача справочникаш тӀа. ХӀанз юххьанца денз юха яздеш да уж. Пачхьий дворецех музеяш хиннай, хӀьта эггара тӀехьара къавенна монарх, моллагӀа вола саг а санна гостинице ваха хайнав.

Шу хьалхагӀа, 1975 шера 2 декабре халкъа викалий Къаман конгрессо къакххайкадаьд Лаосера монархически строй дӀайоаккхаш а халкъа-демократически республика хьаеш а хилар.

ЛНДР хьаяле хьалхагӀа дӀаяьккхар империалистически хьисапера компрадорски буржуазен тӀема - феодальни аристократен режим. 1975 шера мае дӀайолаеннача халкъа восстане, цӀий Ӏо ца а дохийташ, ах шу даьлалехьа Ӏадала керте оттайр халкъа советаш. Пачхьа эскара подразделенеш, тӀом ца а беш, цхьаннена тӀехьа шоллагӀьяр йолаш хьакараухар. Городашка баха нах эзашцен иллешцен накъаухар къаман кортамукъале бахьан долаш ткъаь итт шу хьалхагӀа къовсам болабаьча патриотически низий доакъошта.

«Марксеи Ленинеи белгалбаь никъ чакх а боахаш, — яздаьд Лаоса Халкъа революционни парте (НРПЛ) парте ЦК Генеральни секретара, ЛНДР премьер - министра Кейсон Фомвихана, — Лаосе толамца чакхъяьннай къаман - демократически революци. Лаосски революце аргӀанара закономерни гӀа хургба социализмага довлилга... Кердача этапе вай революце керттера башхало малагӀа хургья аьлча, из хургья, керттера къаман, халкъа-демократически декхараш кхоачашдаьчул тӀехьагӀа юкъарчал доацциш цунах социалистически хилари дегӀабара гӀулакха вай мехко социалистически стади юстара йитари».

Ший республика цхьа шу дизара лаосски халкъ накъадода хьалхагӀа бийкъа хиннача мехка экономика юхаметтаоттаяра, боахама бӀарчча цхьа механизм вӀаштӀехьъякккхара даькъе доахача доккхийча толамашца. Социалистически мехкий оамалагӀа цӀейл хьалхатӀа шерра социалистически ихь яьржар ЛНДР-е.

Юхаметтаоттадаьи керда доххаши да ээараш километраш тӀо-наькъаш, итташ тӀаьш да тохкаш, юха а болх бе йолаялийтай революцех байла бахача шоай даьша юхейнтаи пачхьалкхен тӀахьожама кӀал лаьцая промышленни предприятеш. Социализма материальни технически лард а лаьрхӀа промышленносте пачхьалкхен сектор хьаелга леррагӀа, тӀемо яь човнаш ерзаярга, юрта боахами хьун боахами дегӀабоалабарга, бахача наха эггара саготагӀа эшараш кхоачащдарга хьежжа хургда. ХӀаьта хӀанз укх сахьата революци хьаллаьцачен мехка бисачен къаман предпринимателашта пачхьалкхен новкъостал да деш. Кагий промышленни кустарни производствашш вӀашагӀа ерташ кооперативаш ю. Мехка духхьашха хьаеш я частни комиссионничоан кооперативничоан нийсса болх беш йола торговлен закупкайи пачхьалкхен система. БӀаьш къона лаосцаш бахийтаб социалистически мехкашка, эггара хьалхарча аргӀанна СССР-еи СРВ-еи деша.

Хургдолчох са а кхувш, «Фар истер экономик ревью» яхача гонконгски газето дукха ха йоацции яздора. Ӏалама ресурсашта йӀаьхий йолча Лаоса «экономически кховне геттара дика я» яхаш. Корта а болаш бахьанаш да иштта из ала. Гидроэнергетика дегӀаяра гӀулакха Индокитае эггара перспективнегӀа долча мехкех цаӀ я Лаос. Ӏалаьмате дукха (70—76 процент) аьнк доалла боарам боацаш йоккхий аьнка рудай запасаш гучаяьннай укхаза, хьайиллай гӀаьли, кӀор, цӀаста доалла моттигаш. Укх шера СССР-аца соглашени яьй Лаосо пачхьалкхен геологически служба хьаеча новкъостал дара хьакъехьа. Мехка рузкъа карадерзаде новкъостал дергда цунна Советски Союзо, СРВ-ас, кхыча социалистически мехкаша.

Социалистически мехкаша новкъостал а деш хӀанзарчун тайпара промышленность хьаяра даькъе эггара хьалхара гӀа баха болабаьбар Лаосе тӀема халача шерашка мукъаяьхача районий территоре тӀа. ХьагӀарашка балхаш дора советски, вьетнамски, чехословацки станокашца, ГДР-ерча, Польшерча оборудованеца кийчъяьча ремонтни, механически, текстильни предприятешя.

ХӀанз эггара хьалхара уйла тӀайохийт ЛНДР-е юрта боахама. Укх кхарарча, хаоттама хьалашка диллача Лаоса халача шера тӀагӀертта къовсам лоаттабу хьувкъам бахьан долаш. Юрта НРПЛ-о чакхбоаха никъ — кӀезиг-кӀезига еш ахархошта кооперировани елга. ХӀаьта хӀанз укх сахьата ахархой шоай лоӀамагӀа къахьегамца вӀаши новкъостал дара бригадашка вӀашагӀбетталу, цар боахамашта пачхьалкхен новкъостал ду.

ЛНДР дунен халкъашта юкъера позицеш чӀоагӀъяра, цун халкъбоахама декхараш толаме кхоачашдара боккхача лоархӀаме хилар дукха ха йоаццаш ЛНДР премьер-министр Кейсон Фомвихан цхьадолча социалистически мехкашка ахар. Цо цӀаькха а бакъдир ЛНДР социализм хьалъе кийча хилар. Москве КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева ЛНДР кулгалхочов дош делар лаосски халкъа къовсама кердача этапе я Советски Союзо, социализма вежарашха долча кхыча мехкаша а санна, цунна эшшаш дола новкъостал дергхиларах.

**В. КУДИНОВ.**
**(АПН).**

ХӀанз керда хьалбеш латта мохк ала йиш я Вьетнама Социалистически Республиках. ХӀара шера укхаза болх бе йолайолийт заводий, фабрикай корпусаш, хьалъеш латт керда электростанцеш, итташ ээараш квадратни метраш нах чубаха цӀенош.

СУРТАШ ТӀА: Хайфоне нах чубаха цӀенош хьалдеш я кагирхой бригада. Ма-дарра аьлча американски бомбаша ерригa йохаяь хинна город шоззлагӀа дийнлуш латт. ТӀеххьарча 3 шера укхаза хьалдаьд 30 эзар квадратни метр нах чубаха цӀенош.

Къулбехьен Вьетнам мукъаяьккхачул тӀехьагӀа юхаметтаоттаяьча Серопок яхача заводера дӀакхухь мехка гӀишлон площадкашка асфальти жагӀси.

**ВИА — ТАСС сурт.**

## Индийски индустре дог

Индийски кепайоазоно белгалдоаккх къаман экономике бӀарзагӀа йола моттигаш дӀалоацача пачхьалкхен предприятей эффективность хаддандза лакхлуш хилар. ХӀанзле а гуш да, планагӀа карарча шера 16 процент дукхагӀа хьае лаьрхӀа продукци пачхьалкхен секторо ханал хьалха кхоачашъергйолга. 1975 — 1976 финансови шера 3,5 миллиард рупи доход еннай мехка пачхьалкхен сектора предприятеша. Ӏалаьмате лоархӀаме да цхьаькха хӀама а: Инде пачхьалкхен сектора продукци арахьарча рынкашка тӀа-тӀа дикагӀа лоархӀаш валюта хьатӀайоагӀа перспективни хьаст а хинна дӀаотташи латт.

Пачхьалкхен сектора карагӀдувлараш — из да экономика цу лоархӀамегӀарча даькъа Индира Ганде правительства, мехкарча дерригача прогрессивни низаша тӀайохийтача уйлах юкъарчал довццаш хьахиццар. Вахаро бакъдаь хьахьекхар промышленностен энергетикаи лоархӀамегӀарча довкъошка тӀа-тӀа дукхагӀа капиталовложенеш дӀаахийтар, частни предприятешта национализаци яр санна дола гӀулакхаш нийсен актуальни хилар.

Мехка дерригa экономически вахар тоадалара дика аьттув баьккхаб кхыча мехкий капитала доалахьа хинна дукха мехкдаьтта компанеш пачхьалкхено ший бе йохкаро.

Лоацца аьлча, таханарча Инде саготагӀа дола экономически декхараш кхоачашдара даькъе пачхьалкхен сектор Ӏалаьмате боккхача лоархӀаме хилар шеко йоацаш да. Цхьабакъда дукха ха йоацаш Найробе хиннача торговлен дегӀаахарей дешаьта йолча ООН Конференце (ЮНКТАД) IV сессе геттара нийса белгал ма-даккхара, Индерчеи цуи доазонел арахьарчеи белгаларча гӀозараша дитадац пачхьалкхен сектор чӀоагӀъялара новкъарле е, из дегӀаахар бухдаккха гӀертилга.

Керттера кхерам монополистически капиталагахьара, эггара хьалха империалистически монополешкахьарен цар агентурагахьарен ба. Индийски экономика из лоархӀамегӀара дакъа чӀоагӀ ца далийта гӀерташ цар оарцагӀйоах масс тайпара средстваш — экономически низ тӀалоаттабаргара гуччахьа диверсеш лелаярга кхаччалца.

КъайлагӀара империалистически службаш, эггара хьалхарча аргӀанна США ЦРУ дукхача пачхьалкхен предприятешка лелаяьча диверсешта юкъе дакъа лоацаш хинна хиларах хоам баьбар индийски кепайоазоно. ТӀехьагӀа гучадаьнначох, ЦРУ агенташ хиннаб Гуджарат яхача штатерча пачхьалкхен промышленни объектай балха тӀа цӀенхаштта халонаш оттаьча событешта юкъе дакъа лоацаш. ЙӀаьхача хана болх булургбоацача йоаккхаш соцайир ший перспективни запасашка диллача гӀоръяьннача Анклешварски мехкдаьтта доахача моттигал йӀаьхегӀа лоархӀаш йола Дхолера мехкдаьтта скважина. Мехкдаьтта чакхдоаха чоалхане оборудовани телхаяь моттигаш а хиннай.

Белгалдоалаш хӀама да, тийшача балха леладу уж дерригa гӀулакхаш малхбузехьарча мехкдаьтта компанеита национализаци е Инде правительство йолаешача ханна чакхдоахаш хинна хилар.

Мехка прогрессивни низаша, эггара хьалха Инде Коммунистически парте, геттара нийса йоах, еш йола йоккхий эргалонаш моллагӀча тӀакхувдача моттигерчен кхыча мехкийн монополеcх лоаряра тахан, цӀаккха а ца хиннача тайпара, лоархӀаме да баха нах уж реформаш чакхъяхара дукхагӀа юкъеояр. Пачхьалкхен предприятей балхацен царна доал дарцен дувзаденна дола дешаш къестадеча болхлой, гӀулакхера нах хьинарегӀен дукхагӀен юкъе ме оз пачхьалкхен сектора моастагӀаша тийша балхаш леладара тороннаш кӀезигагӀа хургья.

**В. ЩУКИН.**
**(АПН).**

# ДЕГӀААХАРА НИКЪ

## Къилбаседа Кавказа музыкальни культура историецара

Беррига вай мехка санна Къилбаседа Кавказе а Советий Ӏаьдал котдаларо историе дӀоахалла духхьашха Россе доккхача а зӀамигача а къамашта торо елар вахара дерригача доакъошка партӀата а беркате а дегӀааха.

Керда вахар котдаьннача хьалхарча деношка денз советски Ӏаьдал доладелар В. И. Ленина революци хилалехьа денз лард елла къаман политика вахаре чакхъяха. Общественно - экономически вахаре санна овлангара денз дола хувцамаш чакхдаха доладир къамий культурни вахаре а. В. И. Ленина цкъа санна дуккхаза а белгалдаьхад, къонача Советий мехка культура дегӀакхувлара дешаш къаьстта лоархӀам болаш хилар. «Халкъа массаш вайцига санна кхы цхьаннахьа яц боккъонца йолча культураца иштта хьашт долаш; цу культура дош вайцига санна иштта кӀоарген лерагӀен кхы цхьаннахьа уттадаьдац», — белгалдаьхад В. И. Ленина.

Къилбаседа Кавказа культурни революци чакхъяккхаро торо еннай къамий вахаре ший чулоацамгеи социальни маӀангеи диллача мах баь варгвоаца доккхий хувцамаш де. Къилбаседа - Кавказа къонача республикашка — Чер-сий-Балкхаройчене, Къилбаседа ХӀирийчене, Дагестанеи Нохч - ГӀалгӀайченеи цӀендаь дӀадаьккхад нах йоазув - дешар ца хоэш хилар, цига хьахиннай къаман интеллигенце кадраш, инженераш, юрта боахама специалисташ, лораш, писателаш, художникаш музыканташ.

Октябрьски революце хьалхарча шерашка денз Къилбаседа Кавказе дегӀааха йолаелар профессиональни музыкальни культура. Иштта, Лейпциге консерватори чакх а яьккха Дагестане цӀаверa Дженнет Далгат, Ленинграде консерватори чакхъяьккха — Юдина Еленаи Гасанов Готфриди. Царех цхьаннех Г. Гасановах хилар Дагестана профессиональни композиторски школа лард еллар, тайп-тайпарча специальностех бола музыканташ кийчбу кхуврч а хинна дӀаэтта республикански музыкальни училище вӀашагӀъеллацарех цаӀ.

ТкъаьиттлагӀча шерашка профессиональни искусства къаман кадраш кийчъяра дукха теркам тӀаухийт Къилбаседа ХӀирийчене. Цига хьаелл тӀехьагӀо музыкальни училище хинна музыкальни школа, иллеи халхарен пачхьалкхен ансамбль.

ХӀаьта Нохч - ГӀалгӀайчен музыкальни культура дегӀакхувлара даькъе дукха карагӀдаьннад Мепурнов Георгена. Композитора, хьехархочун, организатора дакъа долаш волча Мепурнова хьинаре дакъа лаьцар музыкальни техникум хьаеллача Нохч-ГӀалгӀайчене халкъа инструментий хьалхара оркестр, симфонически оркестр вӀашагӀйоллача. Халкъа ашараш гул а еш царна аранжировка а еш, Мепурнова язъяьй халкъа темаех йола дукха произведенеш.

Халкъа музыкальни кадраш хьалкхеяра вай республикана дукха гӀо даьд Москверча композитора Н. Речменске. Педагогически балхал совгӀа тохкама болх беш а хиннав из. Вайнахьа музыкальни фольклор кӀоаргта Ӏома а даь, 1939-ча шера цо арахийцар «Нохч-ГӀалгӀай халкъа ашараш» яха сборник.

Цу шера Грозне вӀашагӀъеллар симфонически оркестр, Нохч - ГӀалгӀай иллеи, музыкаи, халхарен ансамбль.

Ший чулоацамга диллача социалистически формага диллача къамани йола художественни культура хьаккхоллара декхар кхоачашдеш хилар Черсий - Балкхаройчен къахьегамхой а. Укхаза я ткъаьиттлагӀча шерашка вӀашагӀъеллар иллеи халхарен ансамбль, симфонически оркестр хьайиллар музыкальни школа.

Цхьабакъда Къилбаседа Кавказе дахача къамий музыкальни культура хьахиларей дегӀаахарен ха духхьал халкъа профессиональни искусство дегӀаахарца белгала хинна Ӏац, цу шерашка шаьрела йолаелар европейски тайпара йола профессиональни искусство а. Къаман композитораша шоай творчестве пайда ийбора эрсийи советски композиторий йоккхача опытах. Къилбаседа Кавказа композитораштa дика школа хилар Балакирева, Рахманинова, Римске-Корсакова, композиторий Палиашвиле, Спендиарова, Хачатуряна малхбузехьарча музыка башха-дикача произведенеех. Профессиональни искусство хьахулаши дегӀаухаши латтача хана гуш дар къона композитораш халкъа композиционни формаши дунен музыкальни культурана карагӀдаьннараши товрядолча тайпара вӀашагӀдетта гӀерташ хиннилга.

Европейски халкъа традиционни музыкальни системаш шоайла кӀоаргта эргаш хилар теркалдича, кхетаде йиш я мел чӀоагӀа цецбувлар ладувгӀараш шоашта хьалхагӀа хазанза йолча инструменташ тӀа йоккхийча музыкальни коллективаша шоай халкъа ашараш йоахаш духхьашха хьахезача. Цхьабакъда уж хьалхара концерташ дуккхача наха раьза болаш тӀаэцаро тешам болийтар музыкальни культура дегӀаахар нийсача наькъа тӀа даьнна хиларах.

Сийлахь-боккхача Даймехка тӀема шерашка композитораша яздир дукха турпала-патриотически иллеш. Советски искусства цу шерашка керттера тема диннача фашизмацарча лирача тӀеман темо йоккха моттиг дӀалаьцар дукхача профессиональни а халкъа а композиторий творчестве. Цхьан юкъа цар юстара яькар йоккхий музыкальни жанраш.

ТӀом чакхбаьннача хьалхарчен кховзткъалагӀчен шерашка Къилбаседа Кавказа композиторий мугӀарашка дӀаэттар Дагестане М. Кажлаев, С. Агабабов, Н. Дагиров. Нохч-ГӀалгӀайчене — У. Бексултанов, С. Димаев, А. Шахбулатов, Къилбаседа ХӀирийчене — Р. Царнонти, Д. Хаханов, Черсий-Балкхаройчене — Д. Хаупа, В. Малов, кхыбараш санна бола талант йола къона композитораш.

Симфонически, камерно-инструментальни, вокальни музыка даькъе тоъал дукха карагӀдаьннад царна. Цу композиторий творчество музыкальни культура лакха йолаш, чулоацам болаш, ладувгӀача наькъа уйла гӀеттаеш я.

Къилбаседа Кавказа композиторий творчески принципаш цаӀаш я: цар произведенешка лакха музыкальни культура ювзалуш я халкъа музыкальни традицешца. Советски Ӏаьдала шерашка дика дегӀаенай Къилбаседа Кавказа республикай композиторий музыка. Советски Союзе яйза ца Ӏеш доазол дехьа а йовзаш я из.

**С. ТАТАЕВА.**

# Наьха сакъердалуш

## ЦИРК

Манеж сийрдаьккха, къаьга йоаг прожектораш. Лампай сердалах лепаш ба Э. Бернадске хьажъюкъе латта дото бос бола гӀоз. Ерригсоюзни конкурса лауреаташ Эдуард Бернадский, цун сесаг — Нина, Руслан Духновский шоай говзал гойташ ба кердача программага хьажа баьхкачарга.

Цар жанр — эквилибристика я. ХӀаьта эквилибристика цирковой жанрашта юкъе халагӀъярех я. ЧӀоагӀа низ а денал а долаш хила веза цу жанре болх бу артист. Масала, цун духхьала урагӀдахийтача кулгашца е хьажъюкъе ӀотӀаоттаяь хьалаца езаш хул чоалхане акробатически трюкаш еш вола саг тӀавола перша (бӀаькa бекъа) е лоамий. Перша е ловмий бӀаьхагӀа ме хула аттагӀа да из гоал ца боалийташ хьалаца. Из иштта долга шийна ховш дале а Бернадске кхыча беса оттаьй ший номер. ДӀаьккхай йӀаьха перша, бац лоамий. Эквилибристаша массаза лелаю зӀамаш яц Э. Бернадске кулгалдеча номере. Цар метта герга, ши метр гаргга диаметр йола гӀоз ба. ХӀаьта лелаеча баланса а дӀоахал шиъ-ах метр мара дац. Из иштта лоаца хиларах чӀоагӀа хала да аппарат хьажъюкъе хьалкхаба а, Ӏо ца йожийташ лелае а.

Э. Бернадске хьажъюкъе ӀотӀа а оттабаь кхестабеча гӀозар тӀа болх беш я Нина. Чоалхане акробатически трюкаш атта йолаш санна хетийташ, дегӀ мукъа леладеш чакхйоаккх цо номер.

Нах цецбаьннача бус номер чакхйоаллаш укх тайпара сурт бӀаргадайча. Кхесташ болча гӀозар тӀа гимнастка йоал ший трюкаш кхоачашъеш. Цу хана шоллагӀа вола партнер—Руслан трамплина тӀара кхоссавеле гимнастка тӀа а ягӀаш хьажъюкъе кхесташ латтача гӀозах чакхъэккх (сурта тӀа).

Кердача программага хьожача наха безаме тӀаэцаргйолаш тайп-тайпара номераш я артисташа О. Белоусова, В. Рощина, О. Петрова хьокка «Антихокей», Ерригсоюзни хьажара лауреаташа В. Долговаси В. Аверьяновеи гойта «Бадминтон» яха сакъердаме ловзар санна ярaш.

ХӀаьта ерригa шоллагӀа отделени дӀалаьца я Азербайджански ССР заслуженни артиста Мансур Ширване кулгалду «Экзотически хьайбаш» яха аттракцион.

Хьайбай - оакхарий оамал йовза, царца болх бе чӀоагӀа сатем, цхьайолча хана денал деза. Цхьадола хьайбаш манежа тӀа вайна гучча тайпара кӀаьда дац. Масала, ши тонн совгӀа йола бегемот «Волга» эгӀаза яхача кхераме, бирса хьайба да. Из кара Ӏомае дукха сабар, низ беза. ТӀаккха «Волга» цаӀ динна мича Ӏа. М. Ширване аттракционе я сатем боаца бертий, черч, зебраш, маймалаш, пони яха зӀамига говрилгаш.

Цирк боккхабараштa а берашта а массаза а сийрда цӀей хилара тешал деш я Грозненски цирке керда программа гойташ йола труппа.

**М.-Б. ЦИЦКИЕВ,**
**Грозненски пачхьалкхен цирка постановочни даькъа заведующи.**

**Автора сурт.**

## Берашка руль кхаьчача

Оаха кодам бир цунга. Укх шера шозлагӀа кхаьчад цунга во Ӏумар вийнав. Дуккханеша а бехке вора да Бата. Дуккхача шерашка болх баьб цо тха совхозе. Хьалха латта болхло хиларах тарра цунна еннаяр «Жигули» яха автомобиль. Цунна дика ховра автомобиль берашка лелаяйта йиш йоацилга. Руль бе кхаьчар цун воккхагӀа волча кӀаьнкага. «Ростов—Баку» яхача наькъа тӀа ваьлча массагӀа лаьллар цо автомобиль. Хьалхавала веннача цо из тӀатехар «ЗИЛ-а». Цига ше велар из.

Тхо чӀоагӀа цецдаьлар тоаяь «Жигули» лехкаш цун шоллагӀа вола воӀ, 15 шу дола СаӀид бӀаргавайча. Массане хьехар дора цунна, лорале оалар цуяга. «Хьона дегӀар тӀаккхачанза Ӏергдац» аьле жоп лора цо.

Юха а таьзет эттар Бате коа — шоллагӀа вола воӀ а вийнав автомобильни авари хиннa. Таьзета нах хьагулбелар. Цар бӀаргашка холуш дар Батет бехк боакаш уж хилар. Бакъда шоай дагадар дӀаалацар цар.

Аз дийцар лац цу тайпарча дукхханех цаӀ мара. ХӀанз, къаьстта юрташка, дукха бераш бӀаргаго йиш я машинаш лехкаш. Царна хатар хила цхьа бахьан мара эшац. Из ца ховш ба-те цар даьйн ноанойн?

**З. БЕРСАНУКАЕВА.**
**Шаьла района «Джалка» совхоза кадрай отдела йоккхагӀа йола инспектор.**

## СПОРТ

### ЛАКХЕРЧА ЛИГЕ ЛОВЗАР ДУХЬА

Волейбол ээараштa ховш махиллара. СССР чемпионата хьалхарча лиге ловзаш Грозерча «Автомобилиста» волейболисташа 1977-ча шера лакхерча лиге бовлар духьа Одессерча «Черноморгидрострой» яхача командаца къовсам лоаттабе бокъо яьккхаяр.

СССР волейбола федераце къоастадаьча тайпара, самардийнахьа Москверча ЦСКА спорта Двореце вӀашагӀкхийтар уж ши команда. Цу дийнахьа грозненций ка яланзар. Счет 1 : 3 а йолаш ийшар уж.

Селхан сайрийна юха а шоайла ловзаш хиннай уж командаш.

**Редактор**
**Т. А. ТЕБОЕВ.**

# ТЕЛЕВИДЕНИ

**7 декабрь**
**I ПРОГРАММА**

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Б. Т. Ӏуйранара гимнастика. 9.30 — Б. Т. «Руслани Людмилеи» яха художественни фильм. 2 -гӀа сери. 10.35 — Концерт. 14.30 — «Хьа къахьегамхьа сийле» яха кинопрограмма. 15.20 — «Дунена гонахьа». 15.45—«Советски законий ларадаш». 16.15—Маяковский. «Владимир Ильич Ленин» яха поэма. 16.45 — Б. Т. «Пятилетка наькъ тӀа — москвичаш». 17.15 — Б. Т. «Массанена тӀехьа цаӀ, цхьаннена тӀехьа массана». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Б. Т. «Халкъа творчество». 19.00 — Б. Т. «Бизнеса дунен тӀара» яхача циклацара. 19.30 — «Чукотка начальник» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Б. Т. Советски Союзе Румынски ашарий фестиваль хьаеллар. Йистеяьлча — кердадараш.

**II ПРОГРАММА**

18.20 — Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла. Информационни программа (эрсий, гӀалгӀай меттала). 18.50 — «Ӏуйранара мукъамаш» яха любительски фильм. 19.05 — «Тамашийна кхобос» яха дешархошта йола передача. 19.16 — Киножурнал. 19.25—Дунен халкъашта юкъера обзорени (нохчий меттала). 19.40 — ЗӀамига бераш. шоана. 20.00 — Концерт.

**8 декабрь**
**I ПРОГРАММА**

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Б. Т. Ӏуйранара гимнастика. 9.30 — Б. Т. «МоллагӀабар санна бола бутт» яха художественни фильм. (хьалхара сери). 10.35 — Б. Т. «Киноникъбаьхой клуб». 14.30 — Б. Т. Документальни фильмай программа. 14.55 — Б. Т. — «Вайна Ӏалам довзарга». 15.15 — Берашта дола фильм. «Из разведкагӀ дар» яха художественни фильм. 16.45 — МаӀача наьха вокальни ансамбль. 17.15 — «24 сахьат». Информационни выпуск. 17.30 — «Юртара горизонташ». 18.00 — «Саги закона». 19.00 — Футбола Уефакубок. «Шахтер» (Донецк) — «Ювентус» (Турин). 21.00—«Ха». Информационни программа. 21.30 — «Искусства мастераш». Халкъа артист Джигарханян. 22.35 — Б. Т. «Музыкальни вахар». Йистеяьлча — кердадараш.

**II ПРОГРАММА**

18.00 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.20 — Хоамаш, реклама. 18.25—Киножурнал. 18.35—«УнахцӀено» яха тележурнал (нохчий меттала). 19.05 — Документальни фильм. 19.15 — «Цхьан дезала юкъе». Грозненски маькх еча комбината коллектив йолча (гӀалгӀай меттала). 19.35 — ЗӀамига бераш, шоана. 19.45 — Кагирхошта йола «Заманхо» яха программа (гӀалгӀай меттала). 20.15 — СССР вежарий республикай денош. Грузински ССР. «Иллеш доах Бату Кравейшвиле».

# РАДИО

**7 декабрь**

6.30 — Урус-Мартановски механизаторий хьокхамагӀа. Сунженски районера передача (эрсий меттала). 6.50 — Халкъа тӀахьожам низ цунна партийни кулгал дика деш хиларца ба» яха корреспонденци (эрсий меттала). 7.20 — «Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.26 — «Сердало» газета обзор. 7.32 — Хоамаш. 8.25 — Лирически ашараш (гӀалгӀай меттала). 8.45—Алкоголизма а цо ду зулам а. Санитарни просвещене цӀен керттерча лора Сулаева беседа (нохчий меттала). 9.15 — Тха почта (эрсий меттала). 9.30 — «ХӀанзара ханара къона саг» яха радиовыпуск (гӀалгӀай меттала). 16.00 — Гриппах лоравалар. СССР Ӏилман Академе членакорреспондента Носова беседа (эрсий меттала). 16.15 — КПСС—25-ча съезда соцамаш кхоачашде. «Толамаш доахаргда». «Октябрьнефта» мехкдаьттен гази йоаккхача управленера передача (нохчий меттала). 16.30 — Социалистически яхьа хьалхалаттараштa дола концерт (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

**8 декабрь**

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.26 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.32 — Хоамаш. 8.25—Коммунистех дола дувцараш. (эрсий меттала). 8.40 — Халкъа ашараш (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 9.15 — Берий хьакъехьа боккхий бараштa. «Дешархой мукъа сахьаташ» яха беседа (гӀалгӀай меттала). 9.30 — «Новатор» яха радиоклуб (эрсий меттала). 16.00 — КПСС Централни Комитета октябрьски Пленума соцамаша дог урауттаду (гӀалгӀай меттала). 16.20 — Советски хьисапера вахар. «Бошал техарий доттагӀал» яха Нашхоева корреспонденци (эрсий меттала). 16.40 — Ашараш. 16.46 — Сомий бешамаш вай рузкъа да. Веденски районера передача (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

# ХАОТТАМ

Тахан республике гӀоллеи Грознеи йоачан а йоацаш, хувцалуш морхаш а йолаш, малхбузехьара секунде 0—5 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 1—6 градуси Грозне 3—5 градуси йӀовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоацаш, къилбаседа оагӀорахьа дохк а доаллаш тайп-тайпарча оагӀонашкахьа секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура буйсана --2+3 градус, дийнахьа +2+7 градус йолаш хилеи тарлу.

**Метеостанци.**


ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

ЧАКХДОАЛАШ ЛАТТ 1977 ШЕРА

«СЕРДАЛО»

ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газета язлу бувзама ерригача отделенешка а промышленноста, транспорта, гӀишлошъеча предприятешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учрежденешкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доаржадеча общественни уполномоченнешка а гӀолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сома 12 кепиги: ях бетта — 1 сома 56 кепиги.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!



ТХА АДРЕС: 364051. г. Грозный, Ленина, 9 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051. г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.


Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05560. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского, 92. Заказ № 9192.